

16
DISSERTATIO PRÆLI-
MINARIS

De

OPINIONE,
JOHAN-BALTHASARIS
SCHUPPII, ELOQUENTIÆ ET
Historiarum Professoris in Academia
Marpurgensi.

RINTELI,
Typis exscripsit PETRUS LUCIUS.

M. D C. XL.

LIBRARIUS

1744

10

OPINIONE

JOHANN BAPTISTUS

JOHANN BAPTISTUS

1744

1744

NTIO

MIN

HELM

IN. BAL

SO

summo
sermo
hunc, ser
ben magi
calidern
delectam
mum, qu
respondit
p. 10. 11.

ANTIQUA GENTE ET GENE-
rosamente Nobilissimo

DOMINO RUDOLPHO WIL-
HELMO Nauw / ab & in Holsghausen /
Equiti Hesso,

*Domino & amico suo singulari singulariterq̃
honorando. S. P. P.*

JOHAN-BALTHASAR SCHUPPIUS, PROFES-
SOR MARPURGENSIS.

*V*dum tibi consecrare volui opusculum quod-
dam literarium, partim ut mutuae amicitiae no-
stra cippum publicum erigerem, partim ut libel-
lo patronum praeficerem, qui eum cum tempore
& personâ defendere tam possit, quam velit.
Sed idem mihi contingit, quod Capnio olim de studiosis juris di-
cebat, eos primo anno posse dijudicare omnes controversias, secun-
do dubitare, tertio nihil scire. Nam & meditationes meae de die
in diem magis magisq̃ mihi displicent. Cucurbita olim consti-
tuit ad radicem palmae & largis imbribus irrigata stirpi palmae in-
nitens ad cacumina ejus paucis diebus surrexit, interrogavit de-
inde palmam, quot annis ad tantam proceritatem venerit? cui
palmae respondit, annis non minus centum. O quanto igitur te me-
lior sum, regressit cucurbita, qua non centum dies crescendo confe-

ci & tuam ex aqua vi altitudinem. Tandem verò radix cucurbita, amisso succo, arescere incipiens, futilitatem suam ultrò confessa est. Quoties fabula hac in mentem mihi venit, vereor sapientes, qui & mento & mente canescunt, quandoq; cogitare; ô tempora! ô mores! Quid tandem in mentem venit hominibus, qui sic ineptè, sic intempestivè sibi placent, ut cum ne barbarè quidem febrilia sua somnia eloqui possint, scriptitent tamen, & celebrem nominis infamiam magnis conatib. ambient. Anne templum Minerva ruina minaretur, nisi novi hi Atlantes giganteos humeros suos supponerent? Vt nunc sunt tempora, parum sapere videtur, nisi qui tomos aliquot ad magnitudinem Calepini ex centum authoribus conscripsit, ut misero lectori & tempus & pecuniam furari possit. O inepti! In itinere ad Eruditionem peragendo, viatici loco praestat unica Rosa nobilis, quàm 100. albi Suecici, quos Rundstück vocant. Magnus liber, indicium quidem est magni laboris, sed ingenii judicijq; non admodum magni. Mendaci plerunq; plures numerant liberos, quàm divites. Ita quò quis est indoctior, eò audacior est in libris promulgandis. Miror illos homines à Monarchis quandoq; privilegia petere, ne oracula illa submittantur furtiva incudi Typographica! Si saperent, privilegia peterent, ne quis iis abuteretur in locis illis, quos petunt satiri. Cum cura ha mentem meam nuper impleverunt, reluctantem libidinem meam, & quandoq; damnantem hanc patientiam utcunque coëgi, ut taceret & lateret, donec fortasse major atas judicium confirmaret. Sat cito, si sat benè. Interim dum promissum opusculum supprimo, offero tibi hanc dissertationem, quâ praestare volui, quod solent improbi debitores, qui alieno are depressi, creditorem donis quibusdam culinaribus mulcent, cupiuntq; secundo faenoris nexu obligari. Quanquam sine scriptis meis sat felix & sapiens esse potes. Sape judicavi compendium prisca sapientia videri in

ri in

ri in Epicteto & tabula Cebetis Philosophi Thebani. Nervum eloquentia esse in declamationibus Seneca & Quintiliani. Theatrum prudentia politica esse Tacitum atq; in primis vitam Agricola ab eo descriptam. Cui addendas puto aut vitas Plutarchi aut Platonem de Rep. aut Aristotelem à Celeberrimo Heinsio recensitum. Gratius ex ipso fonte bibuntur aqua. Sanè, non adeo hospes es & in his & in aliis scriptorib. Romanis. Ast post varias observationes, quas in iis notasti, unicâ accipe à Schuppio tuo. Si Deus te admovent fastigio, cui generosa pectoris tui indoles te destinat, SCHOLAS promove & rusticis patrocinare. Sic tandè miraberis te patria tua solida posuisse fundamenta utriusq; politica. Ceterum, per aeternum decus tuae gentis, per luculentissimas Majorum tuorum imagines, per egregiam indolem, per sapientia laudem, cui semper studuisti, per meam patriæ, expectationem, per bene auspicata laudum tuarum initia te obtestor, ut properes implere spem de te jam dudum conceptam. Concipe prisceos spiritus tuos, & animum diuturno morbo nonnihil fractum novâ generositate recollige, & vel literis vel armis assequere aut vitam aut mortem gloriosam. Fac, ut in te propediem videamus sapientiam avi tui, facundiam patris & artes aulicas atque equestres optimi patris tui, quem natura produxisse videtur, ut aut omnibus proffit, aut nulli noceat. Da veniam tacita ambitioni meæ, quâ mihi ipsi quandoq; gratulatus sum, quoties peregrinis in locis alii venerati sunt lacertorum tuorum robur, alii in juvenili corpore tuo maturum iudicium, & cetera bona, propter quæ senectutem laudamus. Hæc ipsa, qua jam adhortandi gratiâ scribo, non proficiuntur ab aliqua diffidentia, sed à singulari in te amore. Non equidem spero, fore aliquid tam magnificum, quod virtus tua non aliquando abunde sit præstitura. Attamen, qui in certaminibus spectant, tamen si nihil opus esse sciunt, tamen non possunt non vel manibus

vel oculis adhortari & stimulare eum, cui valde favent. Et quāquam is qui certat, suae virtutis conscius, securus est ab animo; tamen fautor ille securus esse non potest, donec certam videt victoriam. Calamus hic meus gestit esse organon tua immortalitatis, nihil, magis optat, quam novas subinde materias tibi gratulandi. Si aliquando solis artibus Theologicis relictus fuero, non desinam assiduis precibus caelum fatigare, ut actiones tuas omni benedictionum genere facundet. Tu interim strenuè saltē labora. Quò eris laboriosior, eò eris benedictior. Vale spes juvenum, spes patria, decus familiae Tuae, & me ut amas, ama. Dab. Marp.

PROGRAMMA.

IOHAN-BALTHASAR SCHUPPIUS, ELOQUENTIAE PROFESSOR, OMNIBUS bonamentis Candidatis in Academia Marpurgensi, S. P. P.

CRashora II. Deo volente, in Auditorio Philosophico, dicturus sum de re quadam mirabili, nunquam à vobis visâ aut auditâ, quam neq; in Dictionario, neq; in Calepino, neq; in Metaphysicorum, neque Physicorum, neque Mathematicorum, neque Politicorum, neq; Historicorum libris invenietis. Res mirabilis est, quod omnia in fortunæ rotâ modò ascendant, modò descendât, veluti servus & ancilla. Res mirabilis est, quod omnes cornices sint nigræ, quod rattitam cied currant ac mures, quod feles nequam post cœnam densis tenebris, sine lumine, sine gladio, sine pileo, nudis auribus pedibusque, sine crepidis & calceis audeant aggredi ingentem exercitum

citum honestissimorum murium. Res mirabilis est, quod
 asinis se mutuo scabere liceat, saltem ob hanc unam rem,
 quia dicunt se genealogiam suam deducere posse à trita-
 voillius asini, cujus maxillâ Simson occidit Philistæos.
 Res mirabilis est, quod sæpe caballo ingreditur homo,
 qui tam delectabilis ut sterco saccharatum, & tam robu-
 stus, ut occidendo Prisciano vel solus sufficere possit; qui
 uno oculo torvo tremorem incuteret integro exercitui
 muscarum, qui aures tam longas habet, similes auribus
 (salvâ reverentiâ) asinorum; cujus nasus quam diu vivit
 semper consistit intra duos oculos; qui homines mortuos
 nunquam vidit in acie, sed in patibulo; qui omnia signa
 habet, quæ debentur absolutissimo Hasioni; quod inquã
 ejusmodi homo ingreditur caballo, imò etiam ab equis
 nonnunquam iterum salter ad asinos, & miser Aristote-
 les semper cogatur ire pedes, etiam si impletus sit sapien-
 tiâ à culo ad gurgulionē. Res mirabilis est, quod loquen-
 tibus Ungaricis Tullius ipse tacere cogatur, & quod plus
 persuadere possit anser sub pallio, quam Seneca & Quin-
 tilianus cum suis declamationibus & suasoriis. Res mi-
 rabilis est, Pictores, Oratores atque Poëtas è plus lau-
 dari, quò plus mentiuntur. Res mirabilis est, puellam a-
 dolescentem inveniri sine amore, nundinas sine fure, se-
 nem Judæum sine divitiis. Sed de re longe mirabiliori
 vobis, Deo favente, cras dicam. Proinde venite, au-
 dite, favete, Valete. Dab. Marburg.

M.DC.XXXIIX.

ORATIO.

ORATIO.

*SALVE VIR CLARISSIME,
SALVE QVOQVE NOBILISSIMA STUDIOSO.*

*rum cohors, spes posterorum, seminarium utriusq; republi-
ca, Salvete ò pectora generosa, ad laudem &
decus nata.*

Elebratur jam festum Martini, ubi pleriq; se non possunt continere intra sobrietatem veterum Sabinorum. Debeo igitur vobis gratias grandes & solidas, quod spumantia pocula in mensis vestris relinquere & ad me audiendum tantâ copiâ cōvolare volueritis. Promisi me vobis dicturum de re quadam mirabili nunquam à vobis visâ. Promisso illi ut satisfaciam, jubeo vos intueri hunc *cultrum* meum, quem ita me Germana fides amet, nemo vestrum vidit unquam. *Culter* hic eam naturam habet, ut possit penetrare aquam frigidam & nunquam calefactam. Si Physici estis, dicite mihi rei hujus causam. Si nescitis, dicite me vobis hodie proposuisse rem mirabilem, cujus causam intellectus Aristotelis nunquam indagârit. §. Nolite aut ridere aut indignari, Auditores optimi. Sed potius evidenti hoc exemplo discite, mundum universum regi *opinionibus*. Quia heri tam magnifica promissa prodegi, tanta Doctissimorum Auditorum copia venit, quorum spes nunc fefellit *OPINIO*. Discite inquam quotquot adestis polliceri hoc modo mundum universum, omnia regna, omnes respublicas aut regi aut falli *opinionibus*. Multa videntur & non sunt, multa sunt & non videntur. Sagacissimus nequitiae humanæ observator, aperitissimus testis & nimis ingenuus recitator fuit Machiavellus Florentinus. Is candidè elocutus est, quod multi alii politici non modò sentiunt & firmiter credunt, sed & in universa vita

9
vita sua faciunt. Interim tamen miserimus ille Machiavellus viru-
peratur ab omnibus. Execrantur eum Monarchæ, quia vident artes
suas detectas esse. Execrantur eum Consiliarii, quia vident consci-
entias suas ab eo tangi. Execrantur eum subditi, & hæc miseriarum
luce excruciantur, stolidè credentes, mala sua ex cerebro Machia-
velli nata. Sed non nova sunt Florentini illius præcepta. Ite in anti-
qua retrò secula, videbitis eandem sæpe fabulam actam, sed ab aliis
personis. Machiavellum legere soleo, eo modo, quo legitur Grobi-
anus. Quemadmodum Cyropædia Xenophontis non est conscri-
pta ad fidem veræ historiæ, sed ad exemplar justî imperii, quemad-
modum Virgilius Æneam, Phinius Trajanum descripsisse videntur,
non quales fuerunt, sed quales esse debuerunt; Ita Machiavellum
contrariâ viâ principes quosdam in Italia, quorum Deus Crumena
fuit, voluntas lex, ambitio dux, re meritas ars, consuetudo regula, de-
scripsisse credo, non quales esse debent, sed quales fuerunt. Non
omniò illis defuit acumen, sed pietas. At temporum illorum histo-
rias considerate, & miserum acumen mecum deplorate. Hominum
illorum fatum ad hanc hæresin me deduxit, ut credam ipsam sapi-
entiam quandoque noxiam esse rebus publicis. Neutiquam assen-
tior magno Platoni, qui illas demum respubl. beatas dixit, in quibus
aut Philosophi regnarent, aut regnantes Philosopharentur. Mihi
felices illæ videntur, in quibus Albertistæ, qui non intelligunt sub-
tilitates Scotizantium, aut regunt aut reguntur. Nam Philosophica
illa ingenia, dum in publicis rebus omnia immutant, omnia pessun-
dant. Levissima quæq; mutatio in politicis est periculosa. Reforma-
tio politica meo quidem iudicio, nihil aliud est, quam validissima
extorsionum species, quâ simpliciores animi justâ indignatione ex-
uuntur, & ad novam turpemq; patientiam remittuntur. Ingenti
pompâ, magno strepitu inter verborum sesquipedalium ampul-
las parturiunt montes. Quid nascitur? Ridiculus mus. Is vulgi mor-
bus est, ut auribus potius credat quàm oculis. Oculos, projectis nu-
cibus fallere & falcinare, facile est. Nostrum est, mundum, qualis
qualis sit ferre, neq; ejus emendationem tam facilè sperare. Ei n-
tilltis hæc lex imposita est, ut ad exemplum noctuarum tantò cœ-
cuiat profundius, quantò lumen circumiens habet copiosius.

B

Apud

Apud Albanos & Thracas, diures per insaniam floruerunt, qui solem disci magnitudine esse, & cælum scalis adiri posse putabant. Sub fatuo illo T. Claudio, Romana respubl. sat felix erat. At sub Tiberio Romani erant asini, qui cogebantur ferre omnia onera, quæ aut Tiberii imponebat ambitio aut avaricia. Quoties mente percurro omnium seculorum historias, tacitè ridere soleo ad ineptias, quibus ab antiquis sapientibus vexata est stolidi plebs. Numa Pompilius fingebar, se concubuisse cum Egeria, atq; ab eadem leges accepisse. Egeriam nunquam vidit, leges ipse excogitavit. Sic tamen numinis opinio persuasit, quod Regis autoritas non potuisset. Et quoties apud Romanos consulti sunt libri Sybillarum, & eorum præscripto tam multa imperata? An Sybillæ unquam fuerint in rerum natura, dubito ego, multò minus credo, quòd libros venderint Romanis. Tiberius veterem republ. ubiq; præse ferebat, cum eam deleret, nomen tribunitiæ potestatis ubiq; prætendebat, cum instar principis occuparet omnia. Mahomet mendaciis suis tam ingens stabilivit imperium. Quid est univèrsa Oratoria? ars ingeniosè mentiendi. Ægyptii & Græci fingebant Neptunum cum tridente, Vulcanum cum face ardente, cupidinem cum sagittis. His quasi frenis trahebant retrahebantq; stolidam plebem. Mündus universus, aut regitur aut fallitur opinionibus. Si putas ea, quæ jam nova sunt & placent, semper placitura, **O P I N I O** te fallit. Cur? quia non semper nova erunt. Aut me vehementer opinio fallit, aut olim multa bella gesta fuerunt non pro religione sed pro pecunia. Et si pecunia non esset charior patriâ, plures fortasse invenirentur patriotæ. Sub Saturno quidam credunt fuisse seculum aureum, sed *opimione* falluntur. Nos vivimus in seculo aureo. Nam qui hoc anno fuit vel sartor vel rusticus, post paucos annos fit Capitaneus, & vestib. incedit auro gemmisq; crepantibus. Terentius optat esse miles senex, adeoq; mavult post fornacem quàm in acie militibus inperare; atq; sic magnam famam abire. Sed ab ignava *opimione* fallitur. Militis est aut fortiter interire aut vincere. Non moritur, quisquis pro patria moritur. Ut palma contra impositum onus, ita masculus animus contra fortunæ difficultatem debet erigi, & ultro insurgere. Viri nihil habet, q̄ glorioso labori ullum otium, ullam anteponit
volu-

voluptatem. *Opinio* ita sæpe occæcat hominum animos, ut sapientissimi Romani in bello civili inter Cæsarem & Pompejum orto, nesciverint, uter vel laude, vel vituperio dignus fuerit. Pompeji partes inquit Paterculus, laudaret vir antiquus & gravis, prudens sequeretur Cæsarem. Qui militibus stipendia non solvit, & vel disciplinam militarem vel bonam sperat famam, ab *opinion*e vehementer fallitur. Sive in hostili sive in amico agro exercitum habeat, peccat. In amico, prædæ indulget perperam. Nam quid peccavit amicus tibi populus prædæ militari permissus? In quem sævis, nisi in te ipsam, qui in obsequentem tibi populum sævis? In hostili verò agro miles prædæ intentus obliviscetur disciplinæ, & uno die perdet, quod alendo exercitui redituro per nescio quor annos sufficere potuisset. Si verò ita devastantem militem vel ferro vel funi addixeris, neq; Christiani, neq; æqui partes obiveris. Nam quid faciet miles pecuniâ destitutus, prædâ negatâ? Aut fame peribit ut ignavus, aut fure ut improbus. Atq; ita miserum militem, sive prædas egerit sive ab ipsa abstinuerit, certa mors monebit. Gelanorum, militem, parcum esse credidi. Sed *opinio* me fefellit. Nam ne sua tantum prodigat, etiam aliena rapit. Qui cum sapiente Romano credit, idem velle & idem nolle perfectam constituere amicitiam, ab *opinion*e fallitur. Nam Ziphusus vult dominium obtinere in caligas suas, idem vult probi Ziphusii uxor. Ziphusus non vult caligas suas dimittere, idem non vult Ziphusii uxor. Hic vides idem velle & idem nolle, causam esse quotidianæ discordiæ. Qui credit suum cuique pulchrum semper esse, ab *opinion*e fallitur. Nam Pontio vicini sui uxor magis placet, vicino Pontii. Lauretani libentius vota solvunt Jacobo Compostellano & Compostellani malunt Mariæ Lauretanæ reddere. Thufci Spadanæ aquas Leodiensium, Leodienses Thufcorum Lucenses æstimant. Cato, fœminam adhuc uxorem suam negligebat, alii nuptam efflictim amabat. Et quoruscumq; sorte suâ contentus vivit? Gellia aliis basia non dat, sed data sumit. Si credis ô Corydon, te idè ab ea contemni, *opinio* te fallit. Scit enim basia accipiendo tibi reddi. Pontius ajebat, amorem esse ignem. Pontia respondebat, aut ab *opinion*e falleris aut meus erga Te amor est ignis frigidus. Gellia putat, se tantæ formæ esse, ut si tempore belli Tro-

jani vixisset, Trojam oportuisset propter hanc formam perire. Sed ab *opinionem* fallitur. Narcissus credit se virum sapientem esse. Sed ab *opinionem* fallitur. Nam Cicero de Divin: ait, virum sapientem esse miraculum. Ast dicentibus Theologis nostris, miracula hodie cessant. Ergo Narcissus aut nondum fuit, aut desit esse sapiens. Si jam Paris renovatâ lite judicium suum ferre deberet de tribus Deabus, forsan *opinionem* suam mutaret & primas Junoni tribueret. Nam quid est Venus sine pecunia? Mercatores sæpe divites esse putatis. Sed *opinio* vos fallit. Nescitis an dives sit vel pauper, qui spem & rem suam infido credit mari. Corydon ex Mercatore fit nobilis, ut magis à conjugè sua ametur. Sed *opinio* Te fallit ô Corydon. Non Te magis amabit uxor, sed Sè. Epimetheus, de rebus jam factis optima reip. consilia suppeditare potest. Putat se omnia mala, quæ publicè faviunt, jam dudum prævidisse. Sed ab *opinionem* fallitur. Nam si scivisti Epimethee, res has, quæ factæ sunt, non profuturas Reipubl. tu ipse accusandus es, quia, quod Reipubl. utile est, præsens conticivisti. Sin nescivisti, cur alios acceusas, qui ipse futurorum inscius fuisti? Nulli unquam simpliciter fortuna indulgit, non Mosi, non Davidi, non Salomoni. Abi in antiqua retrò secula, videbis neminem tam providum, tam piùm fuisse unquam, cujus sapientia non aliquando sibi ipsi exciderit, aut cujus piis conatibus felices semper responderint eventus. Si putas eum, qui rebus in adversis te deserit, quondam fuisse amicum tuum *opinio* te fallit. Nam veri & infucati amoris nullus est finis. Quilibet Melancholicus putat fortunam suam esse acerbissimam. Sed ab *opinionem* fallitur. Tolle felices, removeo multo divites auro, removeo centum rura qui seindunt opulenta bobus, pauperi surgent animi jacentes. *Est miser nemo nisi comparatus*. Si putas Te Melancholicis & superstitiosis curis tuis res futuras mutare posse, *opinio* te fallit. Si bonæ erunt, frustra metuis. Sin malæ, infelicitatem duplicas. Juvenes sæpe putant, se in suppeditandis consiliis senes superare. Sed ab igneâ *opinionem* falluntur. Senatus dicitur à senibus. Sine senum prudentiâ periit quævis curia. Est robur juvenum, consilium quæ senum. Sæpe putavi, me ab ingeniosissimis artificibus plus discere posse, quam ab aliis. Sed *opinio* me fefellit. Nam similes sunt Naucleris, robustissimis quidem sed surdastris. Si credis

credis omnia, quæ à politicis dicuntur, vera esse, *opinio te fallit*. In
 Germanorum proverbio dicitur, stultos atque pueros dicere veri-
 tatem. Qui igitur vera semper profert, aut stultus esse putatur aut
 puer. Homo quidam cerevisarius nuper jurabat, se hoc anno du-
 cturum uxore. Sed ab *opinione* fallebatur. Quia enim nunquam erat
 sobrius, non uxorem ducebat, sed ab uxore ducebatur. Corydon
 ait, se jam respicere. Sed ab *opinione* fallitur. Nam si quid mihi cre-
 ditis, nunquam sapuit. Sus rostro suo terræ impressit literam A. Si
 quis ideo putat Andromachen Ennii à sue posse describi, is ab *opini-
 one* fallitur. Sunt qui putant non posse unum hominem invariis di-
 sciplinarum generibus excellere. Nam ajunt, qui est in omnibus ali-
 quid, in toto nihil est. At ab *opinione* fallantur. Qui non est in omni-
 bus aliquid, in toto nihil est. Nam totum nihil aliud est, quam omni-
 um partium compages. Totum non est, si earum minimâ destitu-
 tum. Musæ omnes virgines sunt, & tamen quodam quasi matrimo-
 nii nexu inter se conjunctæ, quas qui disjungunt, adulterium com-
 mittere videntur, digniq; in quos ex lege Juliâ severissimè anima ad-
 vertatur. Historici ajunt, Nervam fuisse bonum Imperatorem, Ne-
 ronem verò malum. Sed ab *opinione* falluntur. Magna profectò ca-
 lumnia est, cum res ipsa accusatur, & modus non adjicitur. Finge,
 Neronem interfecisse patrem, matrem, filios, fratres, uxorem. At
 potuit occidisse nolens, coactus justam ob causam, deceptus. Nihil
 horum condemnat, sed interdum ad gloriam conducit. Timoleon,
 fratrem patriæ insidiantem occidit & laudatus ab omnibus, defen-
 sus à diis, & post factum hoc multis victoriis clarus fuit. Brutus &
 Torquatus filios occiderunt & laudantur. Si exempla hæc ethnico-
 rum esse dixeritis, opponam vobis memoriam Hispanici juvenis,
 qui Regis patrisq; edicto periit. Qui quid dicant alii, Nero melior
 fuit suis temporibus, quam Nerva fuis. Et si quis rectè judicare vult,
 eum comparare oportet homines hominibus & tempora tempo-
 ribus, non simpliciter hominum facta. Locus, tempus, leges, con-
 suetudo, ætas multa variant, ob quæ mali per sæpè meliores viden-
 tur, boni deteriores. Si Nero fontes punivit, bonus fuit. Si idem in-
 fontes opprimi permisit, malus fuit. At Nerone non solum fon-
 tes oppressisse constat, sed & in fontibus omnibus ac miseris mitem,

liberalem atq; utilem fuisse haut dubium est. Ergo melior fuit Ner-
vâ, qui omnibus indulgebat & Reip. nocebat, non quidem faciendo
sed patiendo mala. Nonnunquam melius est, sub his esse sub qui-
bus nihil licet, quam sub quibus omnia. Possem hîc si vellem Retho-
rum fontes exhaurire, omnia Neronis facta non modo excusare sed
& laudare. At sufficiat jam dicere pauca, quæ ipsa dum auditis, cogi-
tate me stare in Cathedrâ Philosophicâ non Theologicâ. Satis scio,
necem Agrippinæ matris vos tacitè accusare. Sed si æstus & maliti-
am nefariâ illius fœminæ contempler, non miror, quod Nero eam
occiderit, sed quod patientia ejus tamdiu durare potuerit. Si ma-
trem occidere omninò non licet, fateor injustè cæsam: Sed si un-
quam licuit (licuit autem Oresti, consultore Apolline) maximè quo-
que licuit Neroni. Id ut facilius credatis, audite historiam fœminæ
illius. Erat Agrippina filia Germanici, Nepris Augusti. Nobilitate
potens, sed & sceleribus notissima. Incestu fratris infamis, qui ta-
men vel sic ferore & pellicem ferre non potuit, sed in exilium egit.
Ad eò erat ferox & improba, ut cum Nero nasceretur, gratulantibus
amicis, pater Domitius negârit, posse ex se & Agrippinâ quicquam
nasci, nisi exitiale populo Romano, ad eò uxoris mores aspernaba-
tur. Quæ vox tamen insulsa fuit, & quotidiano experimento atq;
usu refellitur, & multam de decoris atque invidiæ Neroni attulit.
Quasi verò necessarium sit filium assimilari parentibus. Fac ut quis
naturâ talis nascatur, at quid faciet aut proderit educatio, si neces-
sariò talis futurus est natus, quales fuerunt parentes? Quinimò ple-
runque accidit, ubi parentes seu virtute seu vitii extremis inter se si-
miles fuerint, ut filius nascatur contrariis moribus & naturâ, ex du-
bus nimirum iracundis mitissimus, ex sapientibus stupidus aut stul-
tus. Sive quia ut ignis ignem retundit, sive quia extrema necesse est
in contrarium statum declinare. Sed ad rem. Agrippina successu im-
pudiciæ primum cum fratre, deinde cum Pallante Claudii liber-
to, sed potentissimo & locupletissimo multisque dignitatibus or-
nato, deinde cum patruo Imperatore, facta ferocior, credere cepit
(ut solent ii, qui per scelera & flagitia ascendunt) nihil nò sibi licere,
adeoq; omnem movit lapidem, ut filius ad imperium veniret. Voto
hoc potita, maluit esse Imperatoris uxor quam mater. Fort. enim
stupidus

stupidus & ignavus Claudius plus illi tribuerat, quam Nero adoles-
 cens, fervidus naturâ, ipsique matri similis. Primo itaque experta
 indulgentiam filii, sed ea tanta quanta, sufficere non poterat, infini-
 ta cupienti. Deinde conversa est ad vim occultam, postea delapsa
 est ad impudentiam, & omnia apertè tentavit. Ubi vidit, non licere
 feminae imperare, & publicum jus preferendum esse privato vin-
 culo maternæ reverentiæ, ad stultum consilium divertit occupandi
 Neronis adolescentiam nefario incestu. Ubi verò neque id proces-
 sit, ad querelas, jurgia, sollicitationes, minasq; animum intendit, ni-
 hilque intenta tum reliquit, donec tot tantisq; malis, majoribusq;
 periculis, tum etiam assiduitate importunæ mulieris percussus Ne-
 ro, coactus est exuere filium & induere justitiam, abjicere respec-
 tum, sumere potestatis licentiam, contemnere famam vanam &
 consulere Reipublicæ, cujus secura falus suprema lex est. Dicerem
 quoq; quam malis, sed arcanis artibus bonitate & clementiâ Nero-
 nis abusus atque adeò justissimè occisus fuerit Seneca, illa vulpecu-
 la Scholastica, nisi id mallem peculiari Oratione probare. Iterum
 iterumq; dico, Auditores, multa videntur & non sunt, multa sunt
 & non videntur. Credite mihi, Nero omnis aliquid participat de
 Nervâ & Nerva omnis de Nerone. Humanum cor omnium nequi-
 tarum capax est, si tempus adest & facultas, nec bonum ullum ulli-
 bi, nisi quod Deus inhabitat. Magnus Alexander, morti vicinus di-
 cebat: *Optimus*, regnorum meorum hæres esto. Dicite mihi Jcti,
 quis vi hujus testamenti fuerit Alexandri hæres? Nam quis opti-
 mus? Optimus sæpe in rep. Romanâ videbatur, qui dicente Patet-
 culo, erat pessimus. Optimus *sibi* quisq; & proinde tot regnorum,
 tot gentium hæres videbatur, haud dubiè pessimus futurus, si pes-
 simum Alexander denotasset. Ego, si illo tempore aut vixissem aut
 interrogatus fuisset, usus fuisset formula Romanorum, quam in
 causis dubiis adhibere solebant: **N O N L I Q U E R T.** Sæpè dubitavi,
 Auditores, cur homines simplices & stulti temerè nuncupentur
 Hæren? Si putatis lepotes esse animalia stulta, profecto opinio vos
 vehementer fallit, & ipsa Sacra Scriptura contradicet. Proverbio-
 rum XXX. ita legimus: *Quatuor sunt minima terræ, & sapientibus sa-
 pientiora, lepuleculus plebs invalida, qui collocat in petram nidum suum.*
 Videtis

Videtis lepusculo non tantum sapientiam attribui, sed & sapientibus eum præferri. Ut igitur animalculum hoc, cui prima in mensis gloria est, liberem ab injuriis vulgi, ineptisq; calumniatoribus ejus pro carnibus leporinis ad judicem illas dapes quas Erasmus ruffi dissimulare jubet, arrigite aures & audire, quod quisque suo ingremio leporem gerat. In natali Academ. Jenensis quidam vir doctus & pius habuit Orationem de Gehasi, qui Naheman Syrum in scio Elisæo pecuniis emunxerat. Quærere deinde cepit, an etiam hodie inveniuntur Gehasi similes, i.e. qui pluris facerent quæstum, opes, divitias, quam Deum, fidem, pietatē, docendi authoritatē? Imò, dixit, plures inveniuntur. Ego sum Gehasi, tu es Gehasi, ille est Gehasi. Et nos omnes sumus Gehasi. Quæ verba, cum diutius in materiâ hac hæreret, aliquoties repetiit. Nec mora, q̄ vir pius dextrâ porrexit, id lascivi auditores sinistra arripuerunt, & inter comptatiunculas suas, eum qui suam captâ vit utilitatē aut insidiosè aliquid molitus est, vocatū *Gehasi*. Dimanavit hoc in alias Academias vicinas, ubi misellus Gehasi caput, id est, primam syllabam amisit, ita ut omnes, qui aliquid perperam nec satis cogitanter facerent, nominarentur lingua nobis patria Hasi. Olim quidam calcearius Dei corium furabatur, & calceos propter Deum dabat pauperibus, vnd meint er hette auff diese weis vnserm Herrn Gott Gelt auff ein Stück vom Himmel gelehnt / wie jener dem Bawern zu Heuchelheim auff die Wiese. Sed ab *opinione* fallebatur. Arbeit etwas redliches mit deinen Händen / auff das du habest zu geben dem Dürfftigen. Gellia seni diviti nupsit, qui credit se ab eâ vehementer amari. Sed *opinio* Te fallit ò senex. Non te amat, sed pecuniam tuam. Sipedem ante limina domus ponis, protinus tacitè precatur ut valeas, si modo non redeas. Multi in Academiis aliena nomina contrahunt & creditores delectant atque solantur spe divitis uxoris. Sed *opinio* multos fallit. O spes fallaces, deinde etiam Oratoribus exclamant! At ego potius dicerem, ò res fallaces, spes verò fideles. Nam spes hæcæpissimè miseros illos Ixiones comitantur ad carcerem obæeratorum, in quo seriò sed serò discunt, quod optimum vectigal sit parsin'onia. Quod deformes quandoque videantur formolæ, non atre tantùm nocti imputandum est, sed libidinosa *opinionis*. O *opinio*, potentissima mundi regina! quid nõ mortalia

talia peccata cogis? Sæpe, qui hodie furca dignus censetur, cras amare incipit antistitis alicujus ancillam. Ab ancilla commendatur filia, à filia porrò commendatur Dominæ, Domina Flandesio suo si forte nocte dormire non potest, talem inter basia & amplexus ingenerat *opinionem*, ut pro Agamemnone habeatur, qui antea Therfites erat. *Opinio* facit ut iidem affectus, eadem res, pro temporum & personarum sorte, nunc virtutes sint, nunc vitia. Si super sanctissimus Papa vult, pernam in Rhenum intingit, dicens: **FIAS PISCIS**. Protinus dictum, factum. Nemo validior est ad ingenerandas *opiniones* quam mulier, inter brachia Flandesii sui fictas atque eruditas lachrymas emulgens. Ridentis, Auditores, & vos cautiore fore putatis. Sed *opinio* plerosque fallit. Gens illa fœminea imperat & imperavit, & imperabit, vel clam, vel vi, vel precariò. *Wolt ihr nun eben die Stieffel zu Nürnberg verdienen?* Cæterum procul hinc abeant, illi qui dicunt, *der Ehestand sey ein Wehestand*. Annon enim ajunt, cum pessimâ fœminarum optimus Socrates est colluctatus? Annon infelix Imperator, qui filium Commodum accepit? Augustus Cæsar divum genus aurea condens secula, vel proprio suo judicio felix fuisset, si cælebs vixisset, orbusq; periisset. Annon Saturnus à filio suo Deorum hominumque imperio exutus est? Quot patres victimæ filiorum fuerunt? Quot prioris tori filii circumventi sunt insidiis novorcarum? Et annon semper amat lites, alternaq; jurgia lectus in quo nupta jacet, minimumque dormitur in illo? Sed precamur hominibus illis helleborum loco salutis. Quomodo status infelix esse potest, in quo regnat ejusmodi regina domestica, quæ vigilantior est anser in Capitolio, die im Haus herumb laufft, wie ein lebendiger Brat spies, quæ limina domus tanquam muros urbis suæ ad modum Remi transcendere capitale putat. Eines Mannes Hertz darff sich auff sie verlassen, etiamsi nocturno tempore à Tarquinio peteretur. Ihr Liecht verlescht nicht, si satis olei in promptu est. Da regnets eytel Glück, das man im Koth sitzt bis vber die Ohren, Da hagelt es mir Reichsthaler zu, das es Beulen gibt, Da bawet man da bra wet man, Summa, da sitzt S. Peter auff dem Tach vnd wirfft Bieren herab, vnd S. Claus faule Aepffel wider hinauff. Multi in republicâ imperant atque eminent. Non quia sapientes sunt, sed quia

tales esse videntur. Quæris, quis igitur eos reip: commendet? R. Primus eorum promotor est venter, summus eorundem Doctor est imitatio, exoptatissimus encomiastes, credulitas. Quibus si temporis opportunitas divitumque hominum favor aspirant, facile vanitatis humanæ fastigia conscendunt, & deinde irregularissimas mundo regulas præscribunt. Sedulum esse, nihil temere loqui, assuescere virtuti & I M A G I N I sapientiæ, tegere augustiores partes ingenii, hæc neque summum hominem desiderant, & solæ artes sunt, quæ sapissimè laudatissimis proceribus conciliant *opinionem* apud populum. Sæpè abesse vitia pro virtute est, sæpè non invidiosus prudentiæ rivus in famam Oceani alicujus se diffundit, sæpè temeritas felicius judicat quam laboriosa literatorum diligentia. Princeps quidam Germaniæ, olim nobilem quendam juvenem, aulicum suum interrogavit: Wan wiltu einmahl witzig werden? Cui nobilis: E. F. G. geben mir ein fürnehm Ampt, so will ich wol witzig werden. Ich bedarff jetzo der witz noch nicht. Wan ich aber ein fürnehm Ampt hette, vnd hette alsdann schon so viel Schieffern im Kopff, daß man ein Dach damit decken könt, so würde man mich doch A M P T S W E G E N für ein klugen Man halten. Quare? Dare. Mundus vult falli *opinionibus*. Sæpè dubitavi, ne hæc ipsâ horâ scio, quid statuere debeam. An reip. plus profit malus politicus cum bonâ *opinionem*, quam bonus politicus cum malâ *opinionem*? Causas dubitandi dicam quærenti. Annon Ecclesiastici quandoque etiam falluntur *opinionibus*, dum eos vel cognatio vel argentum vel intercessio, vel lucri ocliq; spes, Ecclesiæ obtrudit, & ramen ordinariam legitimamq; Dei vocationem crepant, seq; Dei Legatos, Dei interpretes, Dei dispensatores esse dicunt? Nunquid creditis, Deum per ejusmodi nundinatores vendere oviculas suas? Annon dum sæpè publica Metaphysicè, Metaphysica biblicè explicant, citius ædificabunt cælum Aristotelicum, quam illud quod debetur Martyribus? Annon quandoq; ab *opinionem* falluntur, dum (ut habeant quod agant) Turcas aliosq; barbaros & hæreticos sibi convertendos fingunt, quos nunquam viderunt vel videbunt? Dicite mihi, Auditores, ubi unquam legeritis, loquacissimum Diabolum trepidasse ad Syllogismos alicujus disputatoris? Quisquis es, si adversus Diabolum ejusdemque Vafallos

sallos pugnare vis, solâ pletate invictus eris. Si Postilla omnia nuper in incendio illo Francofurtensi periissent, multi crederent, non posse amplius tot homines ad Deum converti. Sed ab *opinione* fallerentur. Nostis, qua in re consistat optimum concionatoris artificium? Non in solâ inventione aut dispositione. Nam perfectissima inventionis, & dispositionis norma est, quam suggerit Spiritus sanctus ritè invocatus. Friget omnis concio, quæcunque ex postillis potius hauritur quam ex pectore :

*Est Deus in nobis, agitante calescimus illo,
Sedibus aetherei spiritus ille venit.*

Neque etiam in pronuntiatione consistit. Nam satis est, loqui voce eâ, qualem Deus formavit, & vitare imitationem.

*O imitatorum servum pecus, ut mihi saepe
Risum saepe bilem vestri movere tumultus.*

Neque etiam in actione consistit. Nam actio satis decens est, si absit gesticulatio, adsit modestia. Sed consistit in vitâ & moribus sanctissimis. Frustra doces, si fugienda facis & facienda fugis. Unica simplex concio, vitâ repræsentata, præstat mille ingeniosissimis declamationibus. Fateor equidem præcepta Rhetorum hîc aliquid posse. Sed præcepta illa ex postillis non hauriuntur. O quam suaviter ab *opinione* falluntur Pontificii, dum tempora pœnarum in purgatorio veluti clepsydra meriuntur. Calviniani in Batavia magno impetu disputant, quod homo etiam in civilibus non habeat liberum arbitrium. Sed ab *opinione* falluntur vehementissimè. Facile quidem crederim, maritos ibi perdidisse liberum arbitrium. Sed uxores eorum adhuc habent arbitrium non modo liberum, sed liberrimum. Id quod nemo negabit, qui Ambsdelodomum transeundo subinde quæsitivit; ecquis ibi habitat? Ubi procul dubio, non responsum fuit, Cornelius ibi habitat, sed Cornelius Gertrutgen & ita porro. Grammatici fugite hinc, hæc vir & hic mulier. Sancti Monachi (vereor, ne derideri se pudent, cum sanctos appello) ecquoties homines fallunt sanctissimis & plusquam sanctissimis *opinionibus*? Divitias, honores & alia talia fugiunt, haben aber nichts liebers als das man sie damit jagt. An erit qui velle recuset os populi meruisse? In illis ipsis libris, quos de contemptu seu divitiarum seu honorum scribunt, nomina sua ambiciosissimis titulis subjungunt. Sunt, qui pu-

rant, sie können kein Recht finden, sie haben dan ein halb tausend Thaler in einer Sach verrecht, oder ein halb durtzent Rechtsgelehrte reich gemacht. Sed ab *opinionē* falluntur vehementissimè. Optimi *Justitiæ* antistites inveniuntur in culinis principum. Ibi, furum cuique tribuitur jus. Tria sunt *Medicinæ* crura: ars, experientia, & *opinio*. Ars autem & experientia sine *opinionē* ociosæ res sunt. Novi Nobilem militari fortitudine clarum, qui olim militibus suis febri laborantibus appendit schedulam, cui inscripsit hæc verba: Ein Wolffsbeltz vnd ein Bernhaut, seind gut fürs Friesen: Quid quæris? Crediderunt milites arcanum hoc ex intimâ Hippocratis Scholâ felici quodam furto petitam esse, & à sola *opinionē* sanati sunt omnes. Chymicus quidam bibacissimus gloriatur, se posse aurum facere potabile. Sed vir bone, melior, optime, aut *opinio* te fallit, aut venter tuus, est ingens aurifodina. Chirurghi sæpe notis inemptisq; remediis vulnera sanant & ex supervacua curationis morâ iniquissimam mercedem petunt, nihilque non faciunt, ut homines fallant *opinionibus*.

Philosophi, qui malunt acutè disputare quam prudenter vivere, illi inquam veteres Scholastici, duo egerunt. Primò barbarè locuti sunt, deinde patroni sui, magni Aristotelis, sententias non explicârunt, sed easdem multis tenebris implicârunt. Hi inquam putant neminem sapere posse, nisi in scalâ prædicamentali quotidie ascendat, & descendat, nisi semper in ore habeat Scoti hæcceitates, Javellîcûly, Thomæ aliorumq; quidditates, formalitates, ubicaciones, comunicantias, realitates, modalitates, suppositalitates & alia Cicerois seculo felicissimè inaudita nomina, nisi deniq; semper versetur inter nubes Socraticas aut mytheria Caballistica proponat, de quibus nec in Tusculanis quæstionibus disputat Cicero, nec in moralibus suis Plutarchus. Sed profecto, ab *opinionē* falluntur multum, plus, plurimum. Nihilne enim te natura docet, & innata ingenii felicitas elicit, ita ut semper currendum sit ad rei evidentissimæ interpretes? Claus Narr, morio ille celeberrimus, aliquando vidit capram ambulantem in apice muri alicujus, & protinus sollicitâ manu admovit scalam, capramq; admonuit, ut si illa se credere descendere vellet, beneficio scalæ uteretur. Ast capra eam vix obliquis hircus aspexit, & nihilominus descendit.

Mathe,

Mathematici, qui quoties terram fastidiunt, inter astra ipsa & caelos habitant, & stellarum numerum, magnitudinem & distantiam tanquam pollice aut filo metiuntur, qui saepe in quibus regionibus versentur, ignorarent, nisi in globo elevationem poli intuerentur. Hi inquam, ne forte sol praescriptos sibi limites excedat, fasciam, quam Zodiacum vocant, quam eundem illi sit, designant, & ne quatuor anni tempora praeposterè currendo confundat, quo ordine illi currendum sit, fidelissimè monstrant. Primò nimirum per Arietem mox per Taurum, inde per Geminos, deinde per Cancrum & ita deinceps. Sed Menippus, qui aliquando in Lunam se disse dicitur, per omnia sacra & profana jurat, homines illos sapissime falli *opinionibus*.

Physici quoties ab *opinionibus* falluntur, confugiunt ad oscultas qualitates, illud asyllum ignorantiae, ut Pererius loquitur. Politici quandoque credunt neminem Reipublicae aptum esse, nisi accuratè disputare sciat, an status Monarchicus sit preferendus Aristocratico, an electio preferenda successioni & ita porro. Sed ab *opinionibus* non raro falluntur. Ego pro mea ingenii libertate, ita judico, posse aliquid plus sapientiae Politicae haurire, ex florilegio Politico Lehmanni, quam ex nec scio quot spinosis & destinationum plenissimis disputationibus. Libelli illius potissima pars consistit in vulgi dictis & annicularum sententiis, Sed quaecunque tot laboribus, periculis, erroribus, inquisitionibus, humano generi consistere, ea libello illi inclusa videbis, ut eum non immeritò orbis terreni maximas & axiomata appellare possis. Quot ferè lineas, tot statuas Mercuriales ibi invenies, quae stolidam juventutem in rerum omnium experimenta magnam spe accinctam, de via admonent. Sunt ibi inquam, SENUM oracula, qui post multas ambages fessi ad se tandem redierunt, & brevi erroris confessione nobis consulere voluerunt. Sæpè etiam est olitor valdè oportuna locutus. Nec est cordatus Philolophus, qui non ex hominum turmis suam formavit sapientiam. Quamquam in Politicis vel parum vel nihil scio, at quaeritis tamen quinam fuerint optimi mei Praeceptores in Politicis? **MUNDUS.** Qui libri? Varia ingenia, quibus eum me conversari oportuit.

De Logicis satius esset tacere quam pauca loqui. Nam quoties falluntur *opinionibus*, dum de controversiis illis, an Logica sit ars, an scientia, an habitus instrumentalis practicus? an particula **BENE**

abundet in definitione Logicæ? An vox differendi sit metaphoricæ &c. &c. &c. tanto cum impetu, illi ex P. Rami Scholâ, disputant, ac si salus totius imperii Romani ab iis dependeret? Firmiter credo, quod citius Imperatori Romano conciliari possint filii Friderici Palatini, quàm componi possit lis, quæ fervet inter Aristotelicos & Ramistas. Hi ad imitationem Petri sui, entia dissecant per infinitas *ἁπομίαι*, quas deinde in tabellas referunt, memoriæ juvandæ causâ. Tabellas istas si in charta ita sine commentario delineatas intuereris, jurares te imaginem videre illius exercitus, quo Gustavus Suecorum Rex in prælio Lipsensi occursum Tyllo. Tantam cerrè videbis copiam sub, sub, sub, sub (permittite ut respirem paulisper) sub distinctionum, ut credam non plura Hellepontum cum Xerxe capita trajecisse, aut tot Pragæ & Francofurti esse Judæos, aut tot olim Mario consule profligatos Cimbros. Et ego quidem laboriosissimum hominum illorum ocium suspicio, non carpo, At quæro, cum celeberrimo Cornelio Martini, quid sibi Ramistæ velint cum operosâ illâ analysi logicâ, nisi ut pueris crucem figant & adultioribus risum? Videte enim exempli gratiâ primam oden Horatii, ut Ramisticè resolvitur: *Mæcenas atavis edite regibus*. Mæcenas est effectum atavorum regum, causarum procreantium, &c. Quasi verò inveniatur tam brutus, ut nesciat filios procreari à parentibus, nisi hoc didicisset ex Logicâ Rami. Plura me recensere piger. Ramus, ingeni ostentandi causâ hæresin hanc in Philosophiâ excitavit. Cum enim Lutetiæ Parisiorum Magisterii titulum ambit, pro more & consuetudine Scholarum proposuit hoc problema publicè disputandum: *Quæcunque ab Aristotele scripta, commentitia sunt*. Patres Academici, attoniti novitate & insolentia problematis, per diem integrum Magistrandum Ramum oppugnarunt. Hinc factum ut Ramus deinceps seridè & liberè in Aristotelem animadverterit, & Logicam præcipuè novam meditatus sit, quam dicente Johan. Combachio, tria nobis suspectam reddunt, FALSUM, INORDINATUM, IMPERFECTUM. Ignoscant mihi reip. literariæ Magnates, si quæro, annon etiam multi Metaphysici *opinionibus* fallantur & Morpheï domum ædificent, dum circa non entium productionem tam ingeniosè somniant, & semper ens negationis & privationis in ore habent? Si fortasse in Cicerone aliisq; præcæ sapientiæ Magistris de his

his terminis non legistis, breviter eos ex mente Excellentissimi Bar-
læi explicabo. *Ens negationis*, est Pegasus, adeoq; totus ille deorū Poe-
ticorum chorus tam frequens, ut turbam ipsam vix capiat, cœlum
tameſſi capaciſſimum. *Ens privationis*, est Claudius Cæſar, ſed eâ cor-
poris parte, quâ Drusiſſam in cœlum euntem ſequitur, non paſſibus
æquis. In eo conveniunt, quod cum verâ eſſentiâ cateant, ad ſimili-
tudinem tamen rerum concipiuntur. In hoc verò differunt, quod
entia negationis in univerſo nihil ſint; privationis, rem conno-
tent perfectione ſuâ deſtitutam. Puro ego, multos Metaphyſicorum
terminos poſſe multo clariuſ & diluciduſ proponi, ita ut vel Oedi-
po aut Nymphâ Egeria vel totaliſ commentariis non opus eſſet, ni-
ſi Philoſophi malleſſent cum animalibus illiſ Scholaſticis (ignoſcite me
animalia nominare eos, quos ocioſâ ſubtilitate ſuâ fere inter Ange-
licas formas migratſſe credit munduſ) βαρελαξιεν, quam cum Cice-
rone purè & Latinè loqui. *Opinionem* hanc levi quaſi brachio attigiſſe
videtur Frater Mattheuſ Weiſſ, Monachuſ Andecenſiſ in Diale-
cticâ nova p. mihi 97. Edit. Salibuſburg. Anno 1628. Giſſæ me puero
erat ſartor natione Galluſ, qui Studioſo cuidam debebat conficere
thoracem. Neſcio quâ incuriâ manicæ erant juſto breviores. Proti-
nuſ itaque ſartor aliquam panni partem manicis aſſuebat, & cic-
atricem variis filiſ ſericis ornabat. Sartoreſ cæteri, id comtemplaban-
tur, ſtolidè credenteſ hanc eſſe ſingulareſ quandaſ elegantiam
Gentis Gallicæ, Eſley Alamodo, adeoq; manicæ omneſ diſſecabant,
diſſectæ iterum reſarciébant & filiſ ſericis ita ornabant. Profeçdò
ſimili modo (ignoſcant libero & candido animo meo) falli viden-
tur Philoſophi, qui ita exoſculantur & venerantur Scholaſticorum
terminoſ, quos in illa ſeculorum barbarie ſola neceſſitas & ignorantia
& verborum penuria illiſ extorſit. Antiquitas eſt, illa tyranniſ,
quæ rem hanc nobilitavit, adeò ut nunc videatur optimuſ Philoſo-
phuſ, qui maximè cum Thomâ de Aqua vino, inquam de Aquino,
potèſt βαρελαξιεν. Cæteriùm, ſpeculationeſ illaſ Scholaſticorum,
comparare ſoleo placentiſ Norimbergeniſibuſ, quæ uti per ſe bonæ
ſunt, ita immodicè ſumptæ & noxiæ hunt & tandem palato ingra-
tæ. Poëtæ, quorum tanta divinitaſ peçtuſ ſæpe occupat, ut cum
Poëtæ eſſe & Deo agitante caleſcere incipiunt, homineſ eſſe deſi-
nant, quàm abjeçtiſſimè hodie habentur ab *opinionem* eorum, qui ad
ſervi-

servitutem à naturâ facti, liberis ingenis tamen nescio quo Fatorum ludibrio imperant? Fatebor ingenuè, Auditores, pudet me vel ambire vel possidere famam Poëtæ. Sunt enim non pauci, qui putant Poëta & stultus, esse terminos convertibiles. Imò quemlibet posse esse Poëtam, si modo ebibat mensuram unam atque alteram generosi vini Rhenani. Nam Poëta ajunt derivari à potare, quia omnis Poeta sit potator, potare & apportare autem derivari à petere, & appetere, quia Poetæ potantes petant atq; appetant lyram Apollinis, & appotando, sint potentes. O Jhr erbare Wirtzolpel! Precor vobis annos Nestoris, divitias Midæ & ejusdè auriculas. Si quid mihi creditis, Poëtam oportet scire omnia, & qui scit omnia, nondum Poeta est. Consules singulis annis fiunt. Ast Rex aut Poëta non quotidie nascitur.

— Neq; enim concludere versum

Dixeris esse satis, neq; si quis scribat uti nos

Horat. Sermone propiora, putes hunc esse Poetam.

Ingenium cui sit, mens diviniore, atq; os

Magna sonaturum, des nominis hujus honorem.

O quam vanæ opiniones hodie regnant in Oratoria! In Oratoriâ dico, quam olim illustravit diligentia, obscuravit nimia, funditus evertit minima. Quotusquisque est qui te docere vult, quomodo tumultuantes cives vel milites gravi oratione debeas tranquillos reddere, & ipse domi morosam Margretulam suam quietam reddere nescit? Quotusquisque est, qui dispositionem Orationis vel coram Imperatore Romano vel coram Hispaniarum Rege habenda tibi præferibit, & ipse si quid coram Prætorè loquendum, pallet atque trepidat, veluti Hadriani animula blandula, nudula? Imò, quam anxii sumus in laudandâ Dialecticâ, Philosophiâ, sobrietate, castitate, &c. quas tamen nemo vituperat? Dicturi de charitate exordium petimus à Nilo Ægypti fluvio, aut à Babylonio Dracone Bel, aut à duodecim signis Zodiaci, aut diu præloquimur de quadratura circuli. Actus publici nequaquam feliciter procederent, nisi post aliquot Ehen, hen, hem, ita exordiremur: *Quod felix faustumq; sit, re-ig; publica literaria salutare, &c.* Vnd machten also ein auffhebens, vwie die Fechter, das ein paar Stund lang vvehret. Dicere deinde aliquid, quod non ex Cicerone petitum, crimen esset læsæ Majestatis Orato-

rix. Di-

ria. Dicant alii, quicquid velint, ego liberè quoque eloquar, quod liberè sentio. Puto, optimum Oratoris artificium esse, primò discernere compendia comparandi & inveniendi copiam verborum & rerum & deinde imitari naturam suam. Quicquid invitâ & reluctantè naturâ dicitur, affectatum est. Omne autem affectatum ingratum. Magnus Erasmus, interrogatus, e quem imitaretur? Respondit se imitari Erasmus. Et ille mihi videtur Ciceronis similis, qui de re quacunque ex argumento dicit quam optimè. Potest fortasse Cicero aliquis nasci, at fieri non potest. In ipso illo felicissimo Ciceronis ævo inveniri non potuit Ciceronianus, ab ipso Cicerone curiosè quæsitus, præter unum Ciceronem. Cæteri contenti fuerunt propriè & eleganter dixisse. Tacitus aliter loquitur, quàm Cicero, Cicero aliter, quàm Livius, alii vicissim aliter, quisque sequitur ideam ingenii sui, & omnes tamen Latini sunt. Videris igitur, quam ridiculi sint, quam præter rem & rationem faciant, quam se & ipse suas corrumpant, qui jurant in sola Ciceronis verba, ut Bembus, Manutii aliiq̃ olim in Italiâ fecerunt. Alles vvas im Cicerone stehet, ist gut Latein: Allein nicht all das Latein stehet im Cicerone. Cæterum, ad Jurisconsultum aliquem olim venisse dicitur Studiosus interrogans, quâ methodo progredi debeat in studio juris? Jctus, protinus arrepto Corpore Juris, aliquot paginas perlegit, & urgenti studio deinde respondit: FAC, QUOD ME VIDES FACERE. Si iterum ex me quæritis, quâ methodo & vos procedere debeatis in studio eloquentiæ, jubebo vos idem facere, quod ego facio, id est, legere vârios autores, Historicos atque Oratores. Cui lecta potenter erit res, nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo. *Historici* videntur esse homines felicissimi. Nam quoties amœnissimum historiarum hortum ingrediuntur, majores videntur tot viris, in quibus nunc extollendis, nunc deprimendis fortuna jocatur. Jactent alii favorem aulicum. Historico, cum Augusto, cum Tiberio aliisque Romanis Imperatoribus loquulicer, quoties libet. Jactent alii longinquas peregrinationes. Historicus in museo suo omnia intuetur. Nam & Tarpejus Jupiter, & Vesta mater, & æterni ignes & septem montes, nuspiam apparent, nisi apud Historicos. Historici sunt, qui mortalia æternitate donant, quod Alexander Magnus, illud orbis miraculum, non poterat.

D

cogno-

cognoscere res gestas inter summos reges, potentissimas civitates, bellicosissimas nationes? scire gestis, causas bellorum, consilia Ducum, virtutes militum? Visne videre, quasi in pictâ tabulâ, adversa Ducum stratagemata, artes, insidias, spem potiundi, metum amittendi, casus exercitus, urbes captas, imperia deleta? HISTORICO sadi. Hi sunt vitæ magistri & omnis jucunditatis compendia. Sed nihilominus ab *opinion*e quandoque falluntur, dum malunt priscarum virtutum æditui & custodes esse, quam imitatores. Critici, quibus interdum nil magis deest, quam bona crîsis, (qui à quibusdam humanitatis Doctores appellantur; Forfan, quia divina parum curant) & Grammatici, illi puerilium ingeniorum carnifices, putant se Grammaticam suam sapientiam satis commendasse generi humano, his argumentis,

Qui bene cœpit, dimidium facti habet.

Qui Grammaticam solidè didicit, bene cœpit.

Ergo dimidium facti habet. Porro, dimidium plus toto. Qui Grammaticam didicit, facti habet dimidium. Ergo plus toto. Totum, quo contenditur à literarum studiosis, est sapientia. Quomodo igitur sapiens esse potest sine Grammaticâ? Mihi neque ocium neq; mens est, ad argumenta hæc respondere. Ast audire, quam alienus ab eorum *opinion*e fuerit Sigismundus Imperator. Is in Concilio Constantiensi patres ita allocutus est: Videte, patres, ut eradicetis perniciosissimam schismam Hussitarum. Cui senex quidam Criticus, putans se bonâ conscientia ad tantam Prisciani contumeliam silere non posse, dixit: Serenissime Imperator, Schisma est generis Neutri. Imperator, quis hoc dixit? R. Alexander Gallus. Quis est ille Alexander Gallus? R. Monachus. Imò regessit Sigismundus, & ego Imperator Romanus sum, adeoque majoris autoritatis. Sanè, magnificatio Latinam linguam. Non tamen postrema hodiernæ stultitiæ species videtur, quod propter eam subinde ineptissimi & irreligiosissimi obtrudantur vel Ecclesiæ vel Reipublicæ. Adorantur, qualescunque è Scholâ emittuntur, nec ob aliam causam illis animarum, aut fortunæ publicæ aut corporum cura committitur, nisi quia Latine balbutiunt. Alii viri boni de publicâ salute solliciti, nobis pecora videntur, saltem quia nesciunt, quod Grammatica sit ars, & quod partes Grammaticæ duæ sint, *Æsopus*, ligonem tenebat, & aliud

aliud agendo plus discerebat, quam beani illi inter libros suos. Libros dico, quos pulvis obtegit, situs & squalor erodit, quos interdum transferre nesciunt, nedum explicare. Quoties singulis annis eos aspiciunt? Sueci certè, inter libros, homines illos non poterunt occidere, ut illi Archimedes. Si in lingua Latinâ consisteret cardo religionis nostræ, fatius fuisset Christum nobis Latinam Grammaticam reliquisse, quam Evangelium. Non dicam de Græca aut Hebraicâ Linguâ quæ utinam inter nos essent frequentiores, utinam studiosis commendatioris! Sed de vulgaribus saltem hodiernis loquor, quæ nihilo infelicius rebus & scientiis omnibus inserviunt, quam Latina. Itali & Galli, in vernaculâ sua linguâ possident omne genus sapientiæ. Et audire, jhr Schul Regenten. Es ist kein Sprach an ein Facultet gebunden, auch keine Facultet an eine Sprach. Warumb solt man nicht eben so vvol in der teutschen, als in der lateinischen Sprach lernen können, vwie man Gott recht erkennen vnd ehren solle? Warumb solt ich nicht eben so vvol in meiner Mutter Sprach sehen was recht oder vnrecht sey? Ich halt, man könne einen Krancken eben so vvol auff Teutsch, als auff Griechisch oder Arabisch curiren. Vnd hette mancher Medicus des Würfungs oder Vffenbachs Artzeney Buch nicht, er stünde leiden ybel. Es ist der allergrösten Thorheiten eine, so vnter den Gelahrten getrieben vvirtd, daß man die Kunst Lateinisch zu reden, der Jugend in Lateinischer Sprach fürmahlet. Ja daß man zehen oder mehr Jahr auff die Lateinische Sprach vwendet, da man kaum drey oder vier Jahr sich auf die Facultet legen kan. Fragt jhr, jhr Hern Scholastici, warüb ich dieses in teutscher Sprach zu euch rede? Darumb, vveil ich vweis, daß viel vnter euch die Lateinische Sprac lehren vvollen, vnd selbst nicht recht vwissen, vwie thevver ein Ehl? Patrum nostrorum memoriâ, auspicio Illustrissimi Principis, Domini Ludovici fidelis Hassiæ Landgravii, conati equidem fuerunt viriliter, transferre artes omnes & facultates in linguam vernaculam. Et successum non admodum felicem fuisse, nemo mirari debet. Nam non subito excogitatur nova veritatis cura, sed diu in animis hominum obrepit & tacitis susurris querelisq; circumvolat, deniq; verbis aliquot audentioribus nescio quid minatur. Et nisi violenta aliqua injuria vel evidens necessitas accedit, aut spes felicitatis

tentaminis protinus affulget, citò humanâ timiditate aut aliorum
 invidiâ aut socordiâ, optima quæq; iterum subsident. Tandem ani-
 mosus interdum aut ingeniosus quidam prodit, qui mirâ spe tacitos
 etiam provocat, & promptiores in apertam professionem faciliè in-
 ducit. Ita quod dudum multorum votum fuit, tandem unius credi-
 tur esse persuasio. Percurrite superiorum seculorum historias, & co-
 gitare, quid factum sit in negotio religionis. Sed sapienti satis! O si
 mitteret nobis Deus virum aliquem, qui Scholas in Germaniâ non
 erigeret, sed erectas corrigeret. Satis multæ quidem Scholæ sunt, sed
 non satis bonæ. Illa ipsa multitudo, videtur esse inimica publicæ sa-
 luti. Quo quid magis accedit ad unitatem, eò magis accedit ad per-
 fectionem, dicunt Philosophi. Minus nunc iniquus sum veteribus
 Germanis, qui literis olim non inviti caruerunt. In juventute tamen
 didicerunt, quæ viris facienda fuerunt. At hodie nos semidocta ani-
 malia, quia in pueritiâ in Scholis negligimur, quædam discimus in
 spem futuræ oblivionis, quædam cum Atheniensibus, & Lacedæ-
 moniis facienda relinquimus. Sepe dubitavi, an Batavi potentissimo
 Hispaniarum Regi, qui alterum pedem habet in Oriente, alterum
 in Occidente, plus nocuerint manu, quàm ingenio. Profectò, tam
 bene constitutas Scholas ubique habent, ut inter opifices inveni-
 antur homines in Theologiâ, in mathesi, in historiis ita exculi, ut
 sæpe eorum conversatione utentem puduerit profiteri, me litera-
 rum esse. Hoc modo exulta etiam plebejorum ingenia, non possunt
 non artes suas mechanicas magis excolere. Florentibus verò artibus
 mechanicis, non potest non respublica florere, & aliarum regionum
 pecuniam invitare. Quid miraris, quòd quandoque etiam Bileam
 asinus vera & bono publico utilia loquatur? Græci, Romani aliq;
 populi sapientissimi olim crediderunt, Jovem, Martem, Mercuri-
 umque, &c. esse Deos. Sed *opinio* eos sefellit vehementissimè. Ju-
 dæi populi abjectissimi, & ab omnibus contempti, diversissimam
 foverunt *opinionem*, & hâc ipsâ *opinionem* beatifuerunt. Quoties hero-
 um quorundam memoria mihi succurrit, quos vulgus felices æsti-
 mat, quòd in memoriæ & bonæ famæ templo ad omnem posterita-
 tem prostent, quòd ingenia quæque nobiliora exemplo suo provo-
 cent, quòd veluti in deorum numerum recepti, totius orbis studiis
 dent leges, toties doleo eisdem quoque sefuisse *opinionem*. Nam
 video,

video, quòd ad humanos errores ubique deprehensos còmmiserati fuerint, magno quoq; conatu remèdia quæsiuerint, quæ, cùm adhibenda, & multo applausu suscipienda fuerunt, turpiter explosa sunt. Hinc non possum non eos miserimos proclamare, quòd post longam defatigationem, humanâ insanabilitate irritati, & suis laboribus & terræ tandem maledixerint, indignantesque vita hâc exierint. Optimus quisque accedat ad reformandas res humanas, sed sub certâ infamiæ, ingratitude & defatigationis expectatione. Nam id scientiarum & religionum reformatores experti sunt omnes. In Utopiâ, res omnes melius florere audio, quàm in Paradiso ante lapsum Adami. Senatores in curiâ non dicuntur ibi senatores ab assentiendo, sed homines sunt peritissimi, & neutiquam rimosi, sive garruli. Nobiles, fortes sunt, non superbi. Aulici nec adulatores sunt, nec bibaces. Sacerdotes non curant decimas, & nec per Genitivum, nec per Dativum ambiunt sacerdotia. Auditores eorum, aures habent, non linguas. Icti conscientiam curant, non lucrum venantur. Medici magnam experientiam habent, & non sunt invidi. Politici integerrimi sunt, & ab atheismo remouissimi. Philosophi multum ingenii habent, parum supercillii. Historici prudentes sunt, non fabulosi. Oratores naturam imitantur, non Ciceronem. Si bona dicunt, satis se dixisse credunt, si mala, nimis. Nec alia dicunt, alia sentiunt. Mathematici plus praxeos habent, quàm vertiginis. Arithmetici plus ingenii, quàm regularum. Physici sagaces sunt, nec facillè credunt uniuscujusvis Alberti Magni, aut Lemni, aut Mizaldi naturæ miraculis occultis. (Ignoscite, me *occultum* nominare oportere id, quod pueri quandoque in Pædagogio legunt) Critici ampla salaria habent, & pauca vocabula. Studiosi multa legunt, pauca prodigunt. Subditi pro principibus suis frequenter orant, & non sunt curiosi. Cives non calumniantur, sed obsequuntur. Rustici humani sunt, non infideles. Mariti patientes sunt, non zelotypi. Uxores imperare nesciunt, & possunt silere. Mendici laborant, nec rempublicam augent numerosâ prole. Mufici & Typographi non sitiunt. Pharmacopolæ non vendunt quid pro quo. Mechanici, non sunt procrastinatores. Mercatores non sunt avari. Chymici non mentiuntur. Judices, non callent dialectum Doricam. Sed qui putat hos mores in Europâ, semper & ubiq;

posse introduci, ab *opinionē* fallitur. Quoties in Stoicorum Philosophiam descendimus, invenimus tot robuste sapientiæ præcepta, quibus imbuti omnes vulgi opiniones faciliè contemnere possumus. Socrates nunquam gemit, non quia calamitatem non habuit, sed quia credidit res omnes tales esse, quales *opinionē* suâ conciperet. Frustra accusamus Fortunam, tanquam cœcā & potentem. In manu nostrâ positum est, eam debellare. Sapiens, illi non par tantum est, sed major. Arma, quibus domatur, sunt innocentia & constantia. Quibus accincti, inter bona numerabimus, quæ jam mala videntur, & inter contemnenda, quæ jam æstimamus. Quid pulchritudo est? Ob eam raptus est Ganymedes, Daphne in laurum mutata, Celmus puer in adamantem, Venus in pisce[m]. Fabulæ illæ quidem sunt, fateor: Sed tamen fidem iis hodie habere. Arcana sunt, illius rei publicæ, cujus primus autor & parens est Homerus, cui volupe fuit sapientiā suam his ineptiis tegere. Divites beatos putatis. Sed *opinio* vos fallit. Quid enim aurum esset, nisi ei precium daret superbia & stoliditas nostra? Quid opes, si tantum opes? Midas dives fuit, sed aures asinas habuit. Non est, ut mihi objiciatis, quod olim Senecæ objectum fuit, de quo dixerunt Romani, quod divitias verbis subinde contemneret & paupertatem laudaret, & interea gazas ferè, imò verè regias possideret. Nostis omnes, fortunam meam non esse supra mediocrem. At credite mihi, vivitur parvo bene, cui patrum **S P L E N D E T** in mensâ tenui salinum. Animo suâ sorte contento, **P A R U M** sufficit, avaræ *opinionē*, **N I H I L**. Ein jeder folge seinem Sinn, ich halts mit meiner Schafferin, vnd vechsel meinen HirtenStab, nicht vmb einen Zepter ab. Sunt, qui in militia (prope dixeram malitiâ) aliquam quærunt felicitatem: Sed ab *opinionē* falluntur. Legimus de horrendâ militis voce: *Hæc vulnera pro libertate publicâ accepi, hunc oculum pro vobis impendi.* Date mihi ducem, qui *me ducat ad liberos meos.* Nam *succissi poplites membra non sustinent.* Alii felicitatem sitam quærunt in promptitudine linguæ, & in id incumbunt, ut omnes linguâ sua trahere atque retrahere possint, quod quod velint, quemadmodum fecit Episcopus Sedunensis, de quo Franciscus I. Galliarum Rex dicebat, sibi plus negocii fecisse unius Episcopi eloquentiam, quam Caroli Cæsaris arma. Sed & ipsi tandem ab *opinionē* falluntur. Tullius, decus illud eloquentiæ Romanæ, cu-
jus

ius faciendâ toties Respubl. servata, toties oppressæ conjugationes, cæleste illud caput, quod complectebatur, quicquid scire poterat, pro mercede abscissum reportavit. Sunt, qui diu vivere, pro summo bono æstimant. Sed ab *opinion*e falluntur. Priamus longævus fuit, sed tot ferè tumulos suorum vidit, quot annos. Seu diu, seu brevi vivamus, vivimus morituri, imò vivimus morientes. Satis diu vixit, qui vixit sibi, nec defuit illi ætas, qui benè usus est tempore, quod accepit. Sunt, qui nec pares, nec superiores ferre possunt, & proinde pro summo loco certant, quemadmodum pueri in Pædagogio. Quasi verò indignum sit & non justum, se magnos esse & non simul maximos. O quàm falluntur ab *opinion*e! Non locus viro, sed vir loco conciliat autoritatem. Sole est præstantissimus Planeta, neque tamen primum locum obtinet inter planetas. Dic mihi quis primus fuerit inter septem sapientes Græciæ? Sufficit cuique, fuisse sapientem Græciæ. Vehementer me nuper oblectavit imago bellicolissimi *Heronis*, Johannis de Werth, cui subscripta erant hæc tantum verba: *Hic est Iohann de Werth, qui titulos omnes meretur & nullos ambit.*

Prætura meret orba cum struma sedens

Sellâ in curuli, Consularis dignitas

Patitur repulsam, cum repellitur Cato.

Fieri equidem ita amat, ut famam alii mereantur, alii habeant, sed quid tum? Aureus nummus manet aureus, etiâ si in cloacâ jaceret. Etiam si plebejus id ad tempus non crederet, Jupiter tamen pluvias benignas quandoq; mitteret ut sordibus ablutis, auro rediret splendor debitus. Olim in famulitio Jovis fuerunt LABOR atque VIR-
TUS. Virtus puicra fuit & nubilis. Itaque labor amore ejus inensus matrimoniali nexu eam ambivit. Consensit Jupiter, & nuptiæ multâ pompâ celebratæ. Vixerunt post nuptias suaviter & concorditer. Sed Virtus laboris conjux per annos XX. fuit infœcunda, adeoq; à cætera fœminarum cohorte contempta. Tandem misericordiâ eam tetigit Lucina, & Jovem exoravit, ut probam bonamq; virtutem fœcundam faceret. Jupiter victus est illa precum assiduitate & VIR-
TUS uterum gerere cepit, tandemque enixa est HONOREM. HONOR itaq; semper virtutis umbra esse voluit, & si umbra illa ferè virtutem comitata est, semper longior fuit. Annon miserimè ab opinione
falle-

fallebatur Wirzenburgenſis ille, qui ab aratro, ut Rex ille Poloniae, vocabatur ad faſtigiũ prætoriae dignitatis ille, inquam, qui protinus credebat, ſe onera totius Imperii Romani ſuſtinere humeris ſuis. Cumque ei aliquando obviaret vicinus aliquis, & Catonianam hominis ſeveritatem aliosq; mores proſus mutatos cum admiratione contempleretur tandemq; interrogaret: Ey Hans, du lieb Hans, kennſtu mich auch noch? Prætor ille novus, barbã ſuã Æſculapiam ſemel atq; iterum mulcens, voce ad omnem gravitatẽ compoſitã reſpondebat: Inepte, quomodo T E noſſem, qui me ipſum non novi? Potuiſſes quoque magiſtratum tuum humiliori cultu atque alio honore excipere. Cæterum conjugem ſuã jubebat agreſtium morum oblivifci, ruſticum quoque veſtimentorum habitum ancillis relinquere, & in poſterum in victu, amictu, omniq; converſatione meminifſe, quid deceat Prætoris conjugem. Cogita, mea Anna, ajebat, T E nunc in pago hoc imperatricem eſſe & leges dare, non accipere. Prætoris Anna, ad ſartorem properabat, & novas ſibi veſtes confici curabat. Sartoris diligentiam neq; dies neq; quies, ac ne momentũ quidem tenue ſufflaminabat, donec Dominae imperatrici ſatiſfecerat. Dies ſolis erat, cum ſartor afferebat novas veſtes, quibus dum Domina Anna induebatur, dum ob defectum ſpeculi afferri jubebat amphoram aquã plenã, ut in eã imaginem ſuã poſſet contemplari, dum tota familia nunc de hac, nunc de illa veſtium parte judicabat, & omnes non minus in ornandã Dominã Annã occupati & negotioſi erant, quã pueri illi, qui in deſiſtione beatorum miniſtrare ſolent, & vulgò vocantur die Spõnleſer; dum, inquam, omnes concurrebant, ac ſi novus Hetruriae Dux creandus eſſet, interim concio ad finem properabat, adeoq; omnes clamabant, Dominae Annae feſtinandum eſſe. Ibat igitur, & adhuc in limine templi erat, cum Paſtor concionem concluderet, & auditores omnes ſurgerent. Anna putabat, homines ideò ſurgere, ut externis etiam geſtibus teſtarentur, quo cultu, quã ſubjectione venerarentur novi Domini prætoris conjugem. Proinde oculis totoq; capite manibusq; nutantibus clamabat: Sitzt ſtill, ſitzt ſtill. Es denckt mir noch wol der Tag, daß ich euwers gleichen war, vnd die Nollplon hieß. Allein dencket nicht mehr, wer ich war, ſondern wer ich bin. Es gehet mir auch wie jenem Schulmeiſter, der Miſt außführet, vnd
ein

ein Stim höret, die sprach: Gregori, las den Mist stehen, du bist zu höhern Dingen beruffen. Mundus regitur quatuor contractibus in nominatis, inquit J Crus ille Jenensis. Quatuor verò contractus in nominatos esse audio, *do ut des, do ut facias, facio ut facias, facio ut des.* Qui non credit omnia etiam à superlativissimis fieri propter hos contractus, is ab *opinione* fallitur. Nam cur toties dicunt, *bona Dies?* Non ob aliud, quàm ut alter respondeat, *semper quies.* Cur toties dicunt, dem Herrn meinen Dienst? Ut antipha ex altero choro respondeat: Des Herrn verobligierter Knecht vnd Diener. Cur toties dicunt, ô Domine compater, quantus vir erit filius tuus! Quanta reipublicæ columna est gener tuus! Cur inquam ita dicunt, & tamen aliud credunt? Ut adulatorium echo respondeat: Imò Domine compater, si ignavi focii mei adæquarent virtutes tui filii, tui generi, tum mecastor, ferirem sublimi vertice cœlum! Wasch du mich, so wasch ich dich, so seynd wir alle beyde zwey saubere Büblein. O quàm multi sunt, qui innocentes non defendunt, quia formidabilis est offendendus! Quàm multi sacrificant Diabolo, saltem ne esuriant, aut anathemate percuriantur. Eos, qui in fastigio rerum humanarum sedent, felices putatis. Sed *opinio* vos sæpè fallit. Cui Deus multa dedit, ab eo quoque multa reposcet. Felix, qui quantum locum; talentulo suo bene usus est. Cur institores figuræ casei lignei exponunt conspectui prætereuntium? Cur politici omnia agunt pro *FORMA*? Quia mundus vult falli opinionibus, & juxta Senatusconsultum Metaphysicorum, *FORMA DAT ESSE REI.* Ajunt, vinum bonum debere placere quinque sensibus; *Visui* nimirum, colore; *odori* denique & *sapori*; *tactui* quoque frigiditate. Sed, inquis, quid *auditus* faceret ad augendam bonitatem vini? &c. Quia mundus fallitur opinionibus, multum generosissimo vino vel addet vel detrahet hominum aliorum commendatio. Non sine risu recordor, me olim in Academia quâdam Boreali usum fuisse conversatione celeberrimorum quorundam virum. Quoties in prædio quodam suburbano conveniebamus, ut animos teriis studiis & lucubrationibus maceratos variis jocis eruditus refocillaremus, me semper interrogabant, an vinum appositum bonum sit? Si annuebam, protinus putabant mihi tanquam homini in terris, quas non ad eò iniquus amavit Bacchus, nato, in hâc arte credendum esse. Magnâ igitur aviditate, V A P-

PA illâ eluebant guttura, & à merâ *opinione* ebrii reddebantur. Ea vis
 O P I N I O N I S est, ut supra se ipsam reflectatur, & de opinione o-
 pinionem formet, planè sicuti à sole parelius, ab hoc ipso alius re-
 fulget parelius, ab iride iris, ab hac tertia iris; aut sicuti projecto in
 aquam lapillo circulos posteriores ex prioribus nasci videmus. Quo-
 tum quisque mortalium est, qui non ab opinione fallitur, sive dormi-
 ens aureos montes somniat, sive vigilans optat, quod non invenit?
 Talis fuit Micyllus ille Lucianicus, cui nisi galli cantus dives illud &
 aureum somnium abruptisset, non optasset aliam felicitatem. Quo-
 tiescumque plaustra mendaciorum congeri auditis, toties plaustra
opinionum vectari credite, quorum auriga est credula fama. Qui stu-
 pendis ac prodigiosis gaudent eventibus, vel audiendis vel narran-
 dis, non nisi ab opinione fallantur, cujus opinionis tanta est suavi-
 tas, ut quò fabulâ à vero absunt longius, eò & credantur lubentius
 & aures jucundiore pruritu titillent. Tota Homeri Ilias & Odysea,
 quid habent nisi eruditam fictarum opinionum farraginem, quibus
 ita inclaruit iste nugarum pater, ut de patria ejus contenderint
 Smyrna, Rhodos, Salamin, Colophon, Chios, Argos, Athenæ?
 Virgilius, qui Æneidem suam filis Homericis texuit, annon *opinione*
 fallitur, dum Æneam per Elysium nemus ad super os reducit, eâ
 portâ ab

Quâ falsa ad cælum mittunt insomnia manes?

Quid ingeniosissimus Ovidius facit, nisi, quod sapientes, stultitiâ ta-
 men tectas opiniones ingenerat, dum cæcitatem Tiresiæ, & detra-
 ctam Marfyæ cutem, & sine veste Dianam canit? Vulcanus, qui so-
 lâ recti incessus privatione querulæ Junoni risum movit; Silenus,
 Pan, Priapus, Satyri, Najades, Hamadryades, & alia ad jocos & fa-
 cetias comparata nomina, nihil sunt, nisi ociofarum mentium fictæ
 opiniones. Quas, quantum æstima verint veteres, vel ex hoc uno li-
 quet, quod vastam cæli machinam, cujus lapsus esset periculosissi-
 mus, (dann es blieb keine Kachel in keinem Offen gantz) fulcive-
 rint ficto Atlante, id est, *opinione*. Heri sedebam in sellâ meâ profun-
 dè & securè dormiens. Neque enim mihi semper vigilare libet. Pu-
 tabam in somnio, me venire in urbem aliquam, quam latè amœnissi-
 morum camporum oblectabat spectaculum. Fluvius eam dissec-
 bat,

bat, qui deinde non repughanti pelago miscebatur, ita ut in utriusq; undæ confinio, non fremitus discrimen faceret, non spuma, sed color. Arbores, quæcunque fluviis gaudent, utrinque cum cæterâ riparum imagine ludebant in aquis. Urbs ingens erat, & Mercatorum commercio gravis. Non ei anxîâ arte quæsitus erat decor. Plura naturæ debebantur, cujus ingenium atque facilitas omnium artificum labores facilè superat. A dextrâ mons videbatur, vinetis horrisque excultus. Sub ipso montis jugo magna planities se extendebat, uberrimâ viriditate suâ pecorum pastui sufficiens & ambulationibus apta. Ædificia pauca recenti artificio nitebant, sed plura rudia impensius in vetustatis reverentiam colebantur. Veniebam ad arcem Principis, ante cujus vestibulum patebat hominum currumque area capacissima, ubi cum paululum ambulassem, audiebam in viciniâ celebrari nuptias. Protinus igitur curiosâ aure me applicabam adibus illis, ubi tandem audiebam hominem quendam hospicibus gratias agere pro præsentîâ, quos denique festivo sermone adhortabatur, ut cogitarent instare festum Martini, nec obliviscerentur se Germanos esse, adeoque premeret vestigia proavorum, & more Palatino biberent, ne gutta superfit. Nam, ajebat, & ipse Seneca severissimus ille vitiorum objurgator, ebrietati sæpè ad vomitum usque indulgit. Et hoc instar efficacissimi medicamenti esse, credunt præstantissimi Æsculapii filii. Alexander Magnus ille Orientis domitor, nunquam ad arma accessit, nisi bene evacuatis poculis. Narratur & prisce Catonis sæpè mero caluisse virtus. Eque quem igitur pudebit, facere ea, quæ Seneca fecit, quæ Alexander Magnus, quæ Cato, quos vitæ Duces habuisse, non veniâ tantum, sed & laude dignum judicârunt antiqui. Quæritis, ajebat, ô hospites, cur hæc ipsâ ore tam trepido dicam? Nondum satis bibi. Ast si diutius bibero vinum, tum loquetur mea lingua Latinum, & Latinum quidem optimum. Plura alia addebat, ad quæ dum hospites ridebant, furtim me subducebam, & in diversorium publicum veniebam, ubi Studiosi quidam convenerant pennalis absolvendi gratiâ. In somnio illo putabam, me peregrinum esse, nec alibi mihi melius esse, adeoque cum lupis ululandum, censebam. Et primò quidem cum conveniebamus, amicissimæ salutationes præmittebantur, & post prolixa, sed arcana murmura, inter capitis dimissiones

pedumque varias dispositiones nihil tandem audiebam, nisi *Monsieur Vostre serviteur*. Es geschah ein solch Handtruckens, als ob alle Metziger zu Lintz auff dem Viehmarck zusammen kommen weren, Vngarisch Vieh zu kauffen. Dicit non potest, quam alter alteri decentem honorem exhibuerit, & quam difficulter sedibus suis sint admoti. Deinde profundo silentio dapes primæ absumentur, minutissimis potiunculis dilutæ. Postea cum vino nonnihil incaluissemus, duo procumbebant in genua, mutuam amicitiam per nescio quæ sacra jurantes. Alter Zipphusius vocabatur, alter Hortensius. Post varios amplexus Hortensius tandem aiebat: Si mihi ò Zipphusi fratris suavissimum nomen concedis, si dignum eo nomine affectum indulges, me dehinc unicum patri meo non putabo. En petus meum Germanicum, quod ò utinam dividere, & tibi partem ejus communicare possem. Dic Zipphusi, in quâ occasione pro te mori possim? Intelliges, vitam mihi imperiis tuis longè longèque viliores esse! Zipphusius & ipse blandissimus agebat gratias pro tanto affectu, & ut ostenderet se quoque paulò exercitiorum esse in eloquentiâ quàm ii, qui invitare solent ad nuptias, protinus prolixam Chriam recitabat, quæ ita concepta erat, ut vel Æneæ Carthagine abiturienti aliquam injecisset moram. Laudabat M. T. Ciceronem, illum eloquentiæ Romanæ parentem, quòd multas protulerit præclaras sententias, quibus hominibus commendaverit utilitatem amicitiae. Harum sententiarum paraphrasin instituebat, causas reddebat, easdemque amplificabat à contrario, simili, exemplo & testimoniis aliorum sapientum. Nondum concluderat, cum Hortensius dicentem interpellans, bibe, aiebat, fratercule, aut surge. Nam genua mea insigni dolore torquentur. Hic Zipphusius, non sine indignatione exclamabat: Putabam, ò inepte, te pro me velle mori? Cur igitur paulisper procumbere tibi pœna est? Sed surgamus. Vix surrexerant, cum nescio quo invido fato, lis nascebatur de quæstione quadam Criticâ. Zipphusius interrogabat, unde derivetur locusta? Locusta, respondebat Hortensius, dicitur, quia longos pedes habet sicut hasta. Id Zipphusius negabat, & protinus effundebat aliquot syllogismos, in quorum conclusionem non quidem veniebat altera præmissarum, sed tantus, quo alter alterius frontem signabat. Inter hæc ipsa verbera
adhuc

adhuc clamantes audiebam, ad Majorem, ad Minorem. Proba antecedens. Reduc Syllogismum. Distinguo inter materiale & formale. Ha, ha, he, quàm miserum argumentum. Est in primâ figurâ, & minor est negativa. Protinus aderat, qui primas in convivio tenebat, is silentium imponens, lateri meo se applicabat, & amicitiam meam ambiens inter officiosâ submissionis verba nihil artis omittebat. Tandem narrabat, se integro quinquennio vixisse in Academicis, & non semel invitatum, ad assumendos honores Doctorales. Protinus igitur poculum capacissimum arripiens, dicebam, Tibi Nobilissime Dn. Candidate propino. Quanquam credebat, me hæc serio animo & nimis verè loqui, titulos hos tamen ambitiosissimâ modestiâ recusabat dicens: In jure nostro Jurisconsulti quidem vocantur *Nobiles l. 2. §. fin. ff. de excusat. Imò Nobilissimi l. 4. §. 1. in fin. ff. eod.* Sed quæso tamen, ne pudorem & tenuitatis meæ conscientiam oneres hac titulorum mole. Imò, ajebam, sis bono animo optime vir. Hac mea consuetudo est. In titulis nunquam sum parcus, sive quis Reverendus appellari velit, sive formidandus; sive visibilis, sive spectabilis. Domi mihi nascuntur verba. Non ea in nudinis Francofurtensibus emo. Et crede mihi, nullâ re facilius impetrare possum, quod volo, quàm speciosissimis titulis. Quid rides? perfectò, qui vento pasci volunt, indigni sunt alimento alio. Sed obsecro atque obtestor vestrâ amplitudinem (evver Weitaufftigkeit) ne me prodât. Nam si homines nostri intelligerent, me non toto peccatore profundere titulos, in posterum omnes haberem inclementissimos. Ab his sermonibus divertebamus ad alios graviore, in primis verò ad contemplanda onera S. R. Imperii. Candidatus ille gravi oratione differebat, quibus artibus, quo stratagematum genere, Galli vincere possint Hispanos, quomodo denique angustias freti Herculei vel lapidibus, vel aliis rebus solidis implere & mari imperare possint, ut se alium in locum transferret. Ita enim homines iterum ex Europa in Asiam atque Africam sicco pede ambulare posse. Imò, ajebam, Domine Candidate, si mare imperio Gallorum non obediret? Tum respondebat Candidatus, in promptu esset facillimum remedium. Mann müste ihm den Hindern mit Ruthen streichen, gleich wie Xerxes in expeditione contra Græcos, dem ungehorsamen Hellesponto ein guten Product geben liefs. Sed re-

gerebam, si mare imitaretur pertinaces infantes, quorum pertinacia etiam sub virgis crescit? Tunc blandimentis movendum esset, respondam. Candidatus. Donandus ipsi esset annulus, quemadmodum quotannis facere solet S. P. Q. reip. Venetæ. Adhuc ita differebamus cum alia jurgia orirentur. Assidebat quidam, magna eruditione eminens, quem dicebant, esse pennalem domesticum. Non tibi, dicebant, competere possunt Privilegia à Friderico Imperatore Studiosis concessa. *authentica habitâ. Cod. ne filius pro patre.* Neq; enim studiorum gratiam peregrinatus es, neq; ex divite factus es pauper. Me inspice, qui multa tuli feciq; puer, sudavi & alsi. Quot sumptib. credis me vexasse patrimonium? Pro convictu annuo in summo 78. imperiales, sesquimperiales puta hebdomatim. EXTRA 52. Ungar. Mercatori 40. Imperiales. Sutori VI. & sartori totidem. Pro libris verò nonne 30. imperiales infumerè, papyrum, calamos atq; atramentum annumerans? Pro Collegiis equidem, aut parum, aut nihil. At lotrici, tonsori, pedello? O! vos affini nescitis, quãti artium literarumq; Academicarum thesaurus veneat, & cur nos tot privilegiis distinguamur à plebe. Multam patientiam auscultabam, tandemque levi manu humeros istius superciliosus hominis verberans compesce, a jebam, æstrum hoc, amice mi. Quid interest, quod jam invicem scimus superstitioso silentio dissimulare? Annon amicitiam colimus in diversis Academiis? Sed dic, ô bone, quid utrique profuit pervasisse tot urbes, mediosq; fugam tenuisse per hostes? Quid juvat, posse cum equo hinnire, cum asino rudere, cum vulpe gannire, cum cane latrare? Quid juvat, scire aliorum aut linguas, aut mores, si ex his nihil ad vitam bene beateque degendam, aut ad nos venit, aut ad Patriam? Ea, quæ in Patriam nostram sunt, non curamus, quæ absunt, magnoperè æstimamus, & nullibi minus sumus, quum ubi esse debemus. In pueritiâ mea novi Sartorem, qui viderat Romam Capitoliumque, San Marcianum Theaurum Venetum, Pyramides & Mumias in Ægypto, Ædem Lauretanam portumq; Anconitanum, San Laurentianum Escurialis monasterium, flammivonum Ætnam & Hispalensem indicorum negotiorum domum, Gissam verò veniens caligas meas obsolescas refarciebat, & mater mea non plus merce dis illi dabat, quam iis, qui limites Hassiæ nunquam erant transgressi. Non sine vehementissimâ animi commotione me audiebat Panerarius, (nam id homi-

homini nomen erat) & scio, ajebar, amice mi, te hæc philosophandi magis causâ dixisse, quam quòd reverâ sic sentias. Tunc peregrinationes damnabis? Quàm te in posterum delectabit in conviviiis & conventibus tacitè gloriosulos audire, & subito veluti ex insidiis examinare posse, in quo diversorio hîc aut ibi pernoctârunt, quod urbis signum sit? quâ viâ in sphæristerium eatur? Si ne sciverint aut dubitaverint, illis pudorem, tibi ingentem admirationem conciliare poteris. Annon magna sapientiæ Academicæ pars est, scire, an cerevisia Rostochiensis melior sit Naumburgensi? Hæc temulentâ linguâ dicentem somnus invadebat, a deo que fociis suis in comportato stramine jacentibus se adjungebat. Aderat annosus quidam Magister, qui lacero palliolo, fenestratæ caligis & indusio perflatili incedere solebat. Is subjectâ manu mentum excipiens, in mensam reclinis erat, & profundis speculationibus melancholicis animum miscebat. Tandem improvise impetu surgebat, lignorum acervum comportans, cui Plinium, Plutarchum, Aristotelem, & Ciceronem aliosque egregios libros imponebat, ut in excitatâ flammâ perirent. Quæ T. E. ô bone vir, ajebam, dementia cepit? Cur ita sævis in optimos libros? Quia, respondebat, mihi causæ sunt omnium malorum. Dum enim nocturnâ atque diurnâ manu eos volvo atq; revolveo, dum in officiorum rotam perpetuò intendo, dum patronos meos (quos inter sanctos referre, Pontificis dissuadeo. Sunt enim inexorabiles, nisi preces auro suffulciantur) assiduis precibus fatigo, & nescio, quos non sollicito, ut me ex pulvere & luto artollant, sit, ut eos, quos prope exoraveram, aut mors, aut alius casus avocet, & novos subinde objiciat mihi conciliandos. Interim dum novi illi, partim vanâ spe me lactant, partim mecum de fortunâ bonis viris inimicâ conqueruntur, ætas perit, ingenium ipsâ impatientiâ hebelcit, nummi diffluunt, amici & contangineî fatigantur, animus desperatione marcescit. Qui summæ rerum præsumunt, inter se & filios terram, quâ pinguis est, optione dividunt, indeque sibi veluti per scalas ad rerum fastigia succedunt. Nos miselli tandem aliquando damnatur ad labores, eoq; duriores, quò in consanguinitatis arbore ramusculis infidemus remotioribus, & fortunaâ difficulter placatâ aliquot florenos ex administrantium forcipibus vix tandem eripimus. Hinc quæ nec studia æstimantur, nec querelæ exaudiuntur,

tur,

tur, ejurabo omnem sapientiam, & arti coquendi cerevisiam mentem manumq; consecrabo, ne tandem & posteri mei cogantur aut esurire, aut adorare homines, quos vel natura barbaros, vel fortuna superbos fecit. Omnis honos, onus. Onera autem imponuntur a sinis, non equis. Equo vix scenum datur, at psittaco saccharum. Prophetam non esse acceptum in patriâ, est edictum Domini Deiq; nostri. Quæris, cur accepti sint pauci alii? Quia non sunt Prophetæ. Quemadmodum filius aspera patris verba patienter audit, quæ extraneus æquo animo concoquere non posset, ita lubens meritoque ferrem, si quid molestiæ patriâ imponeret, nisi miseria mea præter omne exemplum esset, & omnes quasi conjurâssent in meam perniciem. Malè sit hominibus illis, qui sibi aliquid decedere putant, si quis extra se suosque nititur ad excelsa. Longè aliud facerent, si candidè patriam amarent, imò si seipos sapienter. Nam quid illustris, quàm homines ad ornatum seculi editos in clientes sibi parare, dubitatuos certè, an Patriæ plus debeant, quàm illis, per quos promoti? Non nescio, quo plerique errore peccent. Quia de liberioribus ingeniis pessima quæque suspicantur, mancipia sua subornant, ut bonis & incautis insidientur. Hi deinde, ut habeant, quòd dicant, sæpè aliquid fingunt. Fictas verò has delationes, Grandes illi, non solum pro oraculis ex tripode Apollinis profectis habent, & pro veris tradunt famæ, sed & magno zelo vindictam crepant. Nescio, quo fato fiat, ut adulteræ & veneficæ & cuius deinde nebulo ni hâc in re plus credatur, quàm innocentissimo & probatissimo viro, innocentiam suam voce, stylo, testibus probanti. Unde tantus odii ardor, nisi ex nimio sui amore, ex nimia sui admiratione? Sic volo, sic jubeo, stat pro ratione voluntas. Qui statuat non adorat, anathema sit. O si in nos ipsos, id est, carnem nostram & spiritus rebellionem odia converteremus, faciliè aut erranti, aut dissentienti fratri ignosceremus! Non mihi satis grata auditu erat hominis illius odiosa Philosophia, ideoque plura dicere verabam, monens, ut se submitteret divini voluntati. An nescis, a jebam, Deum per Prophetam increpare eos, qui currebant & non mittebantur? Expecta Deum vocantem. Imò respondebat Magister noster nosterq; Magister, si expectare possem aliud seculum. In universa Theologia non alius articulus majoribus dubiis animum meum afficit, quàm
is de

is de vocatione ministrorum. Alia enim in cathedrâ docentur, alia in praxi observantur. Aut vehementer fallor, aut vocatio sæpè nil aliud est, quàm favor superiorum. Nam quis hodie audiet, è cælo loquentem ipsum Deum? Postquam varia homini responderam, tandem, credo, aiebam optime magister, plures propriâ culpâ, quàm factorum injuriâ violari. Crede mihi, multa videntur & non sunt, multa sunt & non videntur. Qui emergere vult, illi compendiarie via erit, peregrinarum gentium oblivisci & ad illum locum, cui nascendi conditione obnoxius est, omnia accommodare, ejus mores, leges, consuetudines exactè observare, laudare & fortiter defendere, ordinarios & solennes ascendendi modos apprehendere, præeuntes sequi, patronis inservire, eisdem quâcunque diligentia facere propitios, & mores suos ex eorum ideâ exemploq; formare, sententias eorum & judicia amplecti, de nullo dubitare, omnia credere, omnia admirari. Hoc qui facit, etiam Aulæ imperare potest. Fatebor tibi, Domine Magister, me quoque curiosissimis ambagibus ingenium meum fatigasse. O quam multis in rebus me fefellit opinio! Sed hæc vitia ignoscenda luxurianti juventuti meæ, è quâ tandem enatare propèro, virilis sentus conscius. Si putas, te animi tui divitias semper explicando emergere posse, opinio TE vehementissimè fallit. Ingeniosa Poëtarum gens finxit, Jovem olim varias amâsse scæminas, & ut easdem ad reciprocum amorem cogeret, interdum in aquilæ, interdum in cygni, interdum in tauri, interdum in aurei imbris formam se convertisse. At Junoniis gratiam ambientem transmutare se voluisse in miserum cuculum, imbre & tempestate madefactum, attonitum, tremebundum, semimortuum, omniumque ludibrio expositum. Si sapis, imò ut sapias, has Jovis artes imitare, & interdum viribus ingenii aut cme aut terre populi favorem; interdum ignaviam & stultitiam simula apud eos, qui non possunt ferre pares; interdum obsequiis & servitiis tibi explana iter ad honores apud eos, qui servilia ingenia aut habent aut amant. Scias deinde, non minimam sapientiæ partem esse, non facillè sapere velle ultra seculum suum. Novarum rerum seu indagatores seu inventores, patronis destituti, tandem post infinitos errores, inexplicabiles labores, varia paradoxa, cerebri turbines, animi nauseam, corporis debilitatem, vicinorum

F & com

& commilitonum suorum odia assequuntur, & tandem ad seram
 molestamque pœnitentiam venientes, sibi exitio, aliis exemplo sunt.
 Adhuc efficacissimis solatiis aliis animum illius perfundebam, cum
 animadverterem juniorem quendam virginis alicujus non repu-
 gnantis manum apprehendere, quam deinde ita alloquebatur: Al-
 lerschönste Jungfravv. In dem ich verliehr', gevvinne ich, vnd in
 dem ich gevvinne, verliehr ich. In dem ich verliehr scilicet mein vo-
 rige Gesellschaft, gevvin ich evver längst ervvünschte Gegenvvart,
 vnd in dem ich evver Gegenvvart gevvin, verliehr ich meine li-
 bertet. Euver Schönheit, vvêche weit weit vber den horizon-
 der Vollkommenheit gestiegen, hat mein Hertz vnd Verstand so
 gefangen, das ob ich wol hiebevordie scharpffe Pfeil des Cupidi-
 nis verlacht, so mus ich doch jetzo für dem Altar ewer extraordi-
 nari Qualiteten niederknien, vnd euch mein inbrünstiges Hertz
 in tieffer Demuth auffopfern. O jhr allerschönste Venus, die jhr
 viel schöner seyt als die Venus auß Cypren, was für superlativos
 soll ich doch jetzo brauchen, damit ich euch bezeugen könne, vwie
 hoch ich ewer perfection venerire. Ach Madamoiselle die jhr so
 schön seyt als vnbarmhertzig, vnd so vnbarmhertzig als schön, ich
 könnt euch billich vergleichen mit dem Keyser Nerone, welcher sei-
 nen lust daran hatte, das er von einem Thurn die Statt Rom bren-
 nen sahe. Dann jhr sehet auch oben von dē Thurn ewer hohen me-
 riten brennen, nicht allein die Statt vnd Vorstatt meines zu gar ver-
 liebrē Hertzens, sondern auch die Kirche so ich euch darin gebavvet
 vnd cōsecrirt. Es stehet in euver macht, mich in dieser Flam zu sal-
 viren. Vnd vvarlich werdet jhr mich zu der desperatiō bringen, vnd
 werdet euch nicht als vvie eine schöne Rose lassen abbrechen von
 mir, der ich auß dem fonte nympharū caballino so manchē Trunk
 haustigē gethan, so vvil ich den Phœbum bitten, das er euch in eine
 Distel vervvandeln solle, damit jhr endlich den groben Eseln zur
 Speise vverdet. Addebat alia fulmina quæcunq; vel ex Amadiso vel
 ex Arcadiâ petere poterat, cum libidinem ridendi diutius frenare
 non poteram. Cùm igitur effusissimè ridentem me audiret, nescio
 quo fugiebat cum Hecuba suâ. Soli mihi itaque relictus, tacito risu
 examinabam ineptias Juvenum, qui putant omnem lingue Ger-
 manicæ elegantiam latitare in ineptissimis illis libris cochleatoris,
 ut ita

ut ita loquar. Fateor equidem libros illos habere suam elegantiam in lingua Gallicâ. Sed non intelligunt ii, qui eos in linguam nostram transferunt, alium genium esse Gallicâ, alium Germanicâ linguâ. Masculus Germanicâ linguâ genius nil patitur affectati. Ast ἐπιλέγεται Gallicâ linguâ ferè in affectando consistit. Ignoscat mihi celeberrimus Opitius ille Germanorum Virgilius, quem aliâs magno in precio & honore habeo, si dixerò eum in transferendâ Argenide Barclaii, contra hunc Germanicâ linguâ genium non semel peccasse. Non verbum verbo debet reddere fidus interpres, sed sensum inspicere & uniuscuiusq; linguâ indolem considerare. Qui genuinam linguâ nostrâ vernaculâ indolem nôsse gestit, is scripta Lutheri legat aut recessus imperii. Cæterùm, deplorandum est, quod nobilissima illa Germanorum lingua, quæ nec copiâ nec elegantiam cedit ulli, non melius excolatur à Germanis. Non equidem inter conciliatos equites San- Michaëlios, neq; inter regni pares me numerabunt Galli, at vehementer tamen laudo prudentiam Cardinalis de Richlieu, quem Professores aliquot alere audio, quibus unica cura incumbat excolendi linguam Gallicam. Cur non simili modò potius Germanica, quàm Latina eloquentia docetur in Academiis nostris? Nam quoru quisque est cui Latina eloquentia apud Germanos prodest, nisi fortè & vivere & mori velit in pulvere Scholastico? Theologo multum prodesse eloquentiam, nemo negabit. Sed Germanica. Neq; enim Latinè concionatur. Jctus quicquid agit, sive in aulâ Imperiali, sive in Camerâ Spirenâ, sive in Legationibus ad principes alios, sive in conventibus provincialibus, id omne profert linguâ vernaculâ. Batavos eloquentiam Latinam tantâ diligentiam excolere, nemo mirari debet. Tot enim fœderibus juncti sunt aliis gentibus, quibuscum loqui non possunt nisi linguâ Latinâ. Neque interim Romani Oratores sunt negligendi, sed magno in precio habendi sunt tanquam Promi Condi omnis cordatæ eloquentiæ. Quilibet si sapit, ea quæ apud Romanos legit referre debet ad scopum suum quem habet in linguâ vernaculâ. Cicero, immortale illud Romanæ eloquentiæ ornamentum, diligentissimus erat in audiendis & legendis Oratoribus Græcis. Omnia tamen Græcorum ornamenta tandem referebat ad metam, quam sibi præfixerat in lingua Latinâ, atque ita in vernaculâ linguâ sua ita cresce-

bar, ut patrem non habuerit. Si qua mihi fides, perfectam eloquentiæ famam unius anni spacio assequi poteris in vernaculâ linguâ, quam in Latinâ vix sperare potes tot annis, quot Troja infestata fuit milite Græco. Hâc tamen conditione, ut cæteris paribus, observes methodum, quàm tibi Romani præscripserunt. Sed! Eo ipso expergiscebar, videbamque hæc omnia fuisse phantasmata vani formidini. Videbam verò *opiniones* adhuc ubique regnare. Ecce enim, garrulum Zipphusium, cui tacere pœna est, facundum putant homines. Quasi verò fœcundus dici possit ager, qui magnam lolii copiam gignit! Contra brevitatis Laconica multis videtur esse ignavia. Sed ab *opinionibus* homines falluntur. Si quid mihi creditis, labor est esse brevem. Non amo eos, qui multa quidem sed stulta scribunt. Veniam meretur stultitia, quæ brevis est. Endymion mane in lecto suo jacens, sæpe oscitando ignavas recitat preces, quas Deo acceptissimas fore credit. Sed ab *opinionibus* fallitur. Quia enim orat, quasi non oraret; Deus audit, quasi non audiret. Rifu vel misericordiâ digni videntur homines illi, qui tota vitâ læti, bibuli, cumultuarii sunt, at quâdo infeliciores hora incidit, ad libellos precatórios properant & deterito prius pulvere torvos vultus figurant ad devotionem & multû suspirantes precatiunculas quasdam quærent infortunio suo convenientes, deinde paginas precatiónû illarum numerant & si nimis prolaxæ sunt, libellos iterû deponunt aut compendiosiores quærunt. Frigida devotio videtur, quæ è libellis igne perit. Quid equidem præstiterit Habermannus dici facile non potest. At nihil tamen videtur posse præscribi tam ubiq; quadrans, quàm quod mentem devotam Deoq; obsequentem effundere jubet ingeniosissima & omnium eloquentissima necessitas. Deus mutos æquè intelligit, & in defectu libellorum precatórios sufficit Oratio Dominica, cui univertus mundus nil adderet, nil demeret. Hortensius totâ die vagatur per compita & arva, totâ verò nocte accensâ candelâ illuminat fenestras. Si putas Hortensium studere, *opinio* te fallit. Bonus Hortensius dormit securè & bibit jejunè, & ut famam diligentia apud vicinos aliosque prætereuntes aucupetur, oleam quidem perdit non operam. Orbilius apud Stoicos legit, somnum esse fratrem mortis. Proinde sæpissime dormit, ut possit recordari mortis. Imò etiam quandoque clausis oculis speculum adit & videre gestit, quæ sit dormientis-

mago.

mago. Sed ab *opinionē* fallitur. Speras ô Tarquini me publicè TE lau-
 daturum, sed *opinio* te fallit. Si te laudarem, superior es. Pro-
 inde nolo te laudare. Nam satis superbus es. Annon illos quoque
opinio fallit, qui cum inopiâ sui laborent, aliena ubique ostendunt,
 qui majores suos semper loquuntur, quos aut à Trojanis petunt, aut
 ante diluuium vixisse ajunt, & ab inundatione, si diis placet, serua-
 ros? Ite, si placet, in Scholas Philosophorum, ubi audieris, accidens
 non posse esse sine subiecto. At Nobilitas est accidens virtutis. Er-
 gò. Sed nolo hanc litem facere meam. Nolo in videre felicitati se-
 culi hujus, ubi totus mundus vult, esse nobilis. Certè apud Danti-
 seanos in Borussîâ miser es, & pinguis non es, si non unumquemque
 nauant vel mercatorem, (qui ligna sulphurata vendit) nominas
 Junckerum. Cæterum, virtus illa laudanda est, cujus es author, non
 cujus es hæres. Qui se existimat esse aliquid, cum nihil sit, seipsum
 seducit, id est, ab *opinionē* fallitur. Quidam in ax ut cibax, putat se
 cæcâ, & caninâ libidine sua scribendi libros valdè promovere bo-
 num publicum, sed ab *opinionē* fallitur. Capnio interrogatus, cur hoc
 tempore homines non tam docti essent, quàm temporibus Cicero-
 nis & Quintiliani? respondit, homines tum temporis habuisse pau-
 eos libros eosq; bonos, quos diligenter & assiduè legendo sibi fami-
 liarissimè cognitos fecissent, nunc autem literatos obrui varietate
 & copiâ librorum. Sunt, qui in ipso limine ætatis sibi imaginantur
 perfectam sapientiam, sed ab *opinionē* falluntur & similes sunt iis,
 qui panem nasci volunt non triticum, vinum non uvas, indu-
 sum non linum. Dixi in serperastris meis Oratoriis, quàm mi-
 serè ab *opinionē* fallantur parentes, qui in conducendis opilionibus,
 subulcis, mercenariis, ad superstitionem scrupulosi sunt, aut
 liberos suos, quorum gratiâ omnia agunt & patiuntur, instituendos
 tradunt ejusmodi a finis, qui citius eos occidere possunt, quàm do-
 cere. Sunt, qui felicitatem nonnullam negligendam putant, quia
 sit laboris filia. Sed ô ignava *opinio*, ideoq; miserima! Qui laborem
 fugit, desinat esse homo. Ei enim tristis hæc lex imposta est, ut in
 sudore vultus sui comedat panem. Qui ad alta nititur & ad ea non
 statim pervenit, & ideo desperandum putat, ab *opinionē* fallitur.
 Quoscunq; Deus magnæ claritati destinavit, eos per pericula &
 labores prius erudit. Adversa fortuna viro forti gratiam conciliat,

sicuti aqua fervens cancris ruborem. Quisquis es, si fortuna furit, noli desperare. Si fortuna favet, memento TUm hominem esse. Non si malè nunc & olim sic erit. Habet fortuna regressum. Et Deus, qui solem Hiskia, annon reducem tibi fortunam sistere possit? Nuper vir quidam bonus docere cœpit artem quandam, in Germanicis Aca-
 demiis satis ignotam. Sunt nasutuli, qui eam inutilem putant. Sed ab *opinio* falluntur. Si ipse eam didicisti, nasutule, cur in aliis reprehendis? Si non didicisti, cur quod ignoras, caluminaris? Melancholicus quidam olim credidit, omnia anomala Grammatica atq; in-
 primis quatuor illos imperativos, DIC, DUC, FAC, FER instar Helvetiorum rubris caligis indutorum circa decumbentis lectum vigilias agere, sed *opinio* eum sefellit. Politici dum astu omnem candorem fermentandum putant, non rarè ab *opinio* falluntur. Satis prudenter, si satis piè. Olim proavi nostri bene vivebant sine Tacito. Magnates paternè imperabant, subditi fideliter serviebant, sacer-
 dotes fervidè docebant, grex prompte discebat, optimates virtute prælucebant, vulgus candidè suis occupabatur, sive, ut paucissimis dicam, omnes honestè vivebant, neminem lædebant, & jus suum cuiq; tribuebant. Imò, ais, leges illæ naturales sunt, & non sapiunt acumen politicum? Resp. Minus naturales igitur sunt illi, qui eas transgrediuntur, ut ut sibi imaginarentur nescio cujus sapientiam. Postquam Politici introduxerunt simulationem atque dissimulationem Ulyssis, natæ sunt suspiciones, ex suspicionibus diffidentia. Diffidentia autem illa tyrannis est, quæ in republ. separat animos atq; manus. Qui magni nomen in utraque fortunâ desiderat, honores semper bonis artibus sibi compareret. Multi mentiuntur robur & magnitudinem & eruditionem, & in patronorum suorum favore tanquam lubrico fundamento ædificant famæ suæ & fortunæ domicilium. Sed si putant stare hoc & posteritatem pati posse, ab *opinio* falluntur. Ille securus ambulat, qui suis non alienis nititur. Si putas, tibi à naturâ denegatum, quod aliis est datum, *opinio* TUM fallit. Dispice in quo vitæ genere magnitudinem speres. Si in Ecclesia aut in foro, totum te studiis des, & improbâ quâdam constantiâ illis incumbas. Incredibile dictu, quid labor etiam in mediocri ingenio possit, quo magis in magno? Et solida eruditio diu latere non potest. Quemadmodum ignis reprimi non potest sed tandem ex-
 surgit

furgit atque alta petit, sic tandem eruditio ad sublimia ducit amato-
 rem suum. Sin è militiâ magna expectas, VIGILANDO ET
 AUDENDO ID consequeris. Si in aulâ vivere TE delectat, obse-
 quendo & ferendo, beneficium pro injuriâ, blanda pro severis, gra-
 tiam pro contumeliâ reponendo, magna speres. Qui invidiam fu-
 giendam putat, ab *opinione* fallitur. Ut enim corpus umbram, ita
 invidia virtutem & felicitatem comitatur. Nemo est, qui invidet
 stultitiâ T. Claudii, quem Antonia mater à natura inchoatum non consummatum pronuntiabat. Nemo invidet militi, qui
 cum pro patriâ fortiter dimicandum, clypeum abjicit cum animo
 & stationem relinquit. Nemo invidet homini, qui vel luxuriâ,
 vel alio vitiorum genere mentem suam devenustat. Misericordia,
 non invidiâ dignus est Tunetarum Rex Muleasses, cui apud
 Germanos atque Italos exuli & alienâ quadrâ Caroli V. pontif-
 simum viventi, vix tamen sufficebant centum aurei nummi ad pa-
 vonis unius condimenta. Tam procul à vitiis distat invidia, quam
 longis spatiis à turpi honestum. Cùm apud Arragones, Ferdinandus
 puer, cum Ximenio viro cordatissimo deambularet, Rex Ferdinandus
 avus è fenestrâ palatii eum conspicatus, voce interiori, suspiriis
 intercepta, exclamavit: Euge nepos, tali comite. Profecto non mi-
 nus lætabile signum est bonæ indolis, conversati cum viris, quorum
 sapientia cognita, & explorata morum tranquillitas, quam per ab-
 invidia. Non itaque fugienda, sed ambienda est invidia, tanquam
 gloriæ pedisse qua, dignusque gloriâ censerit debet, qui invidiam pa-
 titur. Quàm miserè ab *opinione* falluntur vossiratores illi, qui injuriâ
 se affici credunt, & legibus vindicandum judicant, si quis eos in La-
 tina lingua alloquatur, dicens: Salve Domine Doctor, precor tibi
 omnia fausta. Hic protinus respondent, quid tu me tuissas? tuissas
 famulos tuos. At quid ais ô monstrum hominis? Tu sic appellari de-
 dignaberis, quomodo olim reges suos appellabant parasiti? quo-
 modo denique summos mundi monarchas alloquebantur libertini
 aut è plebe quilibet cerdo? quomodo turpse Deum Optimum Ma-
 ximum appellas? Cur non, ut unum alloquar, cum unum videam,
 etiam si Polyphemo major esses? Liceat mihi philosophari cum ma-
 gno Erasmo. Athonem, inquit, montem dicimus, non montes, ut
 ut ingens sit. An idè non est mare Oceanus, quod vaste patet? ô
 tem-

tempora! ô mores! Qui vix sunt homines, iis non satis est, si unus hominis loco ducantur. Julium Cæsarem, totius orbis Monarcham, ita alloquebantur Romani: *Superi bene vertant, quod agit Cæsar.* Ast homulli nostri, qui vix ultra triduum sapiunt, indignantur, nisi dicas: bene vertant superi, quod agunt vestra Strenuitates aut Excellentia. Quasi verò non unum hominem, sed Hecaten triformem aut Geryonem tricorporem alloquamur. Si fortasse cum muliere gravidâ, aut cum scropha ita loquendum, faciliùs ignoscerem. Ast cur à Grammaticis distincti sunt numeri, singularis & pluralis, nisi ut iis utamur? At, inquis, honoris gratiâ vocabulis his ita abutimur. Respond. benedicis, Te abuti his vocabulis. Nam certè, hoc profus est abuti. Non secus ac si quis soleam utramq; eidem induceret pedi. Sed quis hoc juris tibi donavit? An æquum est, ut honoris gratiâ præter veterum Romanorum consuetudinem, jam barbare loquantur homines? Nec est, ut mihi objicias, exempla hujus vossitationis occurrere etiam apud veteres. Illi enim modestiæ & invidiæ declinandæ causâ, ita quandoque loquebantur, significantes se omnia cum collegis aliisq; proceribus communicare, omnemq; tyrannidis speciem detestari. Et ideò credo, Reges atque Episcopos capisse scribere, nos Meleander Sicilia Rex, nos Johannes, Episcopus Cameracensis, &c. Dicam breviter. Tres inordinatæ opiniones sunt, quæ sunt cruenta flumina & torrentes omnium malorum. Opinio de honoribus, opinio de voluptatibus, opinio de divitiis. Ab his opinionibus, ut omnibus temporibus, ita nunc quoque orta sunt omnia bella, cædes, discordiæ, lites, vastationes, perjuria, adulteria, proditones, rapinæ, pacta cum Diabolo, & clades temporariæ atque æternæ. His opinionibus dum capiuntur regentes atq; obedientes, regna, populi, nationes, magnis cladibus sinundantur. Memini jam, me quondam in regno quodam septentrionali venisse in urbem quandam. Vix ad forâ perveneram, cum producerentur homines quidam tam civiles, ut viatores sarcinis aut vestib. exonerare soleant. Populus effusè conveniebat, & cum rei à facundis Procuratorib. accusari, causâ inopiâ marcerent, iudices suffragia mittebant in urnâ, quâ publicè effusâ, fabæ omnes atro colore noxios dampnabant. Protinus aderat sacerdos, qui reos primò durissimè increpabat, quòd rem naturæ & humanis legib. adversam ausi fuerint quòd
viam

vitam pessimo ocio & exitiosâ licentia transegerint, quòd religio-
 nis & virtutum civilium curam nullam habuerint, quòd laborem &
 sudorem aliorum depaverint, quòd parentum & bonorum omni-
 um monita, tum exempla conculcaverint. Denique ad seriam
 penitentiam & misericordiæ divinæ implorationem eos admon-
 ebat, & ad mortem patienter & fortiter sustinendam præparabat.
 Concuriebar illicò mentem meam præter favorem in miseros pro-
 num, & pœnæ gravitas & miserorum ejulatus: Proinde ad iudices
 dicebam; Cur his solis impune peccare non licet? Nonne infiniti
 alii sunt malefici, qui tamen pro vinculis alia virtutis ornamenta
 gerunt? Illi, inquam, qui pauperes ad medullam usque arrodunt,
 qui biennio aut citius inter tantam prodigalitem ita ditescunt, ut
 decem laboriosissimorum hominum sedulitatem longè longè que
 superent? Sed iudices respondebant, **OPINIONEM** eos absol-
 vere. Quia, aiebant, virtutes & vitia non plus ex merito æstimantur,
 quàm ex populari iudicio, nihil mirum, si hæc quæ notasti peccata,
 consuetudo & peccantium claritas atque successus nobilitaverunt.
 O quàm suaviter ab opinione falluntur Jesuitæ, qui Ignatium suum
 inter sydera collocant, & semetipsos restituere non possunt in pos-
 sessionem eorum, quæ apud Venetos amisêrunt! Dicite mihi Au-
 ditores, quas opiniones conceperitis de Politicorum **RATIONE**
STATUS? Justitia cùm desit in terris habitare, successit status
 ratio, calamitatum mare. Quæ sit illa, Rex Jupiter non novit, sed
 noverunt eam, qui tot miseris patronam statuerunt. Ut vobis ali-
 quid de hac ratione status dicere possim, non opto mihi eloquenti-
 am seu Ciceronis, seu Demosthenis, seu Isocratis, sed privilegia stulti.
 Si comes aliquis palatinus mihi privilegia stulti concederet, di-
 cerem, quæ Consiliarius non vult, quæ sacerdos non audet, quæ
 subditus sentit & non intelligit. Exponerem liberrimè, quod in su-
 premo iudicio, in præsentia universi generis humani ab hypocritis
 quibusdam promulgandum est. Eram aliquando in ecstasi, & ani-
 mula mea, blandula, nudula, vagula, hospes comesque corporis, li-
 bere vagabatur per omnia elementa. An eorum quatuor, vel tria,
 vel duo saltem fuerint, non satis recordor. Interrogate eâ de re phy-
 sicos nostros. Volebam numerare omnes contignationes cæli, sed
 Galilæus à Galilæis, Tycho, Brahe & Keplerus, disputationibus su-

Isita confundebant memoriam meam , ut frustra numeraverim.
 Veniebam tandem ad locum, quem Purgatorium vocaverunt ab eo
 tempore , quo Homeri , Virgillii, aliorumq; Papisticorum Patri-
 archarum varicina impleta sunt à Concilio Tridentino, quod non
 unâ tantum transubstantiatione contentum fuit, sed aliam quoque
 statuendam iudicavit, quâ videlicet fabulæ in dogmata mutaren-
 tur. Ibi pro loco certabant Papa Bonifacius III. atque Mahomet.
 Ille de veteri religione expulsâ, hic de novâ introductâ gloriabatur.
 Sed Mahomet solum Advocatum habebat Sergium, quo in conje-
 nando Alcorano usus fuerat. Bonifacius autem à latere suo habe-
 bat Jesuitas, inter quos eminebat Bellarminus, qui eloquentia suâ
 Sergium facile superabat. Miror, an Doctissimus Bellarminus ipse
 crediderit , quæ aliis tantâ ingeniositate persuadere conabatur.
 Dum adhuc mirabar, ex manicis cujusdam Jesuitæ cadebat schedu-
 la, cui inscripta erant hæc verba : *Religio apud Politicos nostros est arcanum
 mansuefacienda plebis , apud Ecclesiasticos artificium emergendi & ditescendi.*
 Vix hæc furtivo oculo perlegeram, cum viderem magnificentissi-
 mum palatium, in cujus januâ legebantur hæc verba : **RATIO STA-
 TUS.** Protinus interrogabam , ecquis in illo palatio habitaret? Res-
 pondebat Jesuita quidam, ibi torqueri, quotquot in teris facinora
 sua, quibus aut ira divina provocaretur, aut proximi calamitas pro-
 moveretur, regerent pallio politico, dicentes: **RATIONEM STATUS**
 ita jubere. Jesuitam itaq; omni blandimentorum genere tentabam,
 & per humanitatem Tuam, per omnia quæ sacra & profana, ajebam:
 Te obtestor ô pater, ut mihi definias, quid sit **RATIO STATUS?**
 Protinus me apprehensâ manu deducebat in campos Elysijs, qui
 non procul à purgatorio virefebant. Ibi ociosè ambulabant Phi-
 losophi veteres & Neoterici , inter quos erant Aristoteles, Plu-
 tarchus, Johan. Bodinus, Cardanus & multi alii, qui ideam Repu-
 blicæ Platonice examinabant. Sylva erat in confinio, raris quidem,
 sed in ingens spacium effusis arboribus, sub quibus tumuli fruticum
 dumorumq; caligine veluti ad insidias surrexerant. In his se occul-
 tabat Lucianus, qui interdum vehementissimè ridebat, dicens: mi-
 ferrimam esse sapientiam, quæ ex solis libris hauriatur , nulla acce-
 dente experienciâ. Tandem prodibat Meleander Sicilia Rex, cujus
 bonitate quondam abusus fuerat Lycogenes. Ad hunc veniebat

Johann

Johann Barclajus, qui postquam Dominum Regemque suum debito cultu propitiaverat, obiter monebat, ut in pristina lenitatis specie perseveraret, ut quæ incuriæ imago res ejus antea affligerit, jam imponeret inimicis. Addebat multa alia, de quibus taceo. Aderat alius Politicus, qui ajebat, optimum Imperatoris artificium esse, fingere quæ non sunt, ut sint, quæ esse debent. Hoc ajebat, maximum arcanum fuisse eorum, qui præfuerint Reip. Romanæ. Si ajebat, is qui imperat, novi aliquid imponit, id quod vetus est semper obtendat. Nam ipsa mutatio, re ipsâ qualis est proposita, aut periculosa est aut populo ingrata. Denique Imperator majestatis suæ ubique habeat rationem. Majestas autem illa bene servata est, quæ nec ex benevolentia nimîâ charitatem, nec ex asperitate nimîâ crudelitatem reportat. Semper uti occasione debet, & eam quamvis casu oblatam convertere in suam utilitatem. Hoc bene intellexit C. Columbus, qui in Jamaicâ famosâ Americæ Insulâ, una cum militibus suis, (quia aliquot millia capitum erant) fame & inopia alimentorum circumventus, de vitâ & salute ferè desperaverat, denegantibus Jamaicensibus omnes omninò suppetias & com meatum. Commodum illi in mentem incidit, (erat enim Astronomiæ apprime peritus) jamjam defecturam Lunam. Proinde Insulanis denunciari jubet, nî militibus subministraturi essent, quæ petiisset, fore, ut brevi tempestas calamitatum rueret in illorum capita. In cujus rei testimonium haut multò pòst eos Lunam obscuratam visuros. Minas has initio contempserunt Barbari. Ast cùm viderent dictâ horâ sensim Lunam lumine suo orbari, neque intelligerent causam horrendi spectaculi, provoluti ad pedes Columbi, gratiam exorarunt, & votis illius abundè satisfecerunt. Cæterùm durum quidem sed non inutile esse ajebat, eos è republ. expellere, qui apud populum plus possint, quàm ii, qui debeant imperare. Dicite mihi, ô Philosophi, ajebat, quid sit Tyrannus? Non ego eum Tyrannum voco, qui subditorum ingratissimè invitovè populo dominatur: Nec eum, qui hostili manu captus & in potestatem suam missas gentes imperio regit: Nec eum, qui avaritiâ, luxuria, dolis, libidine & ira, aliisque id genus cum vitiis constitatur. Enimverò Magnus Alexander plurimis eorum, quos sub potestatem suam vi coegerat, non nimis lubentibus & volentibus jura dedit. Nemo

Tyrannum appellabit Cyrum, quem Xenophon ceu exemplar proposuit boni principis, abs quo tamen gens Babylonica per inobedientiam pluries fecit secessionem, ejusque imperium tulit refractariè admodum. Porro, qui populos armorum & dextræ robore devictos, jure gentium sibi submiserunt, eos hoc quidem facto Tyrannos censendos nemo affirmabit, qui paululum supra Parmenonis suam sapit. Ita neque Rex, neque Princeps esset ullus; Omnes tyranni essent, qui per militiam remque decusque parare student. Ita Tyrannus olim fuisset Julius Cæsar:

Dum Magnus ad altum

Fulminat Euphratem bello, & torq̄, volentes

Per populos dat jura, viamq̄, affectat olympo.

Vitia quoque quædam privata neque Tyranno quæ talis, conveniunt (quippe, qui est persona publica) neque ejus essentiam absolvunt, sed naturam sunt posteriora. Ille demum mihi verus Tyrannus est, cujus omnis cura, omnis votorum summa illuc redit, ut pacem salutemque publicam subvertat aut negligat, sui ipsius emolumentum gratiamque commodis propriis divina humanaque, fanda atque infanda, omnia post denique ponit. Eam salutis publicæ corruptelam ac eversionem comitantur tanquam umbra corpus, aut fumus flammam, plura alia facinora, invisita superis deorum semper & imis. Inprimis non potest ad se pertrahere, quæ vult Tyrannus, nisi partim leges & privilegia subditorum præcidat, partim viros prudentiam masculoque pectorum commendabiles tollat de medio. Nota est Tarquinii superbi pragmatia, qui filium moniturus, ut Gabiorum principes vitam exueret, in horto demetere voluit capita papaverum, nihilque præter hoc filio jussit significari. Neque alio consilio Caligula optavit omnium civium unam esse cervicem, ut eo promptius possent decollari. Pisistratus non prius Tyrannidem aggressus est, quam in exilium misisset cives potentiores. Per hæc senticeta cum semitam sibi paravit Tyrannus tum potestatem præcipiti ductu grassatur ad omnia, quæ spe votisque præconceperat. Mox alius aderat, qui dicebat id, quod semel & serio imperatum, semper mandandum & strictè exequendum esse. Negabat enim stare rem posse, ubi aliter imperetur, aliter pareatur. Nihil itaque imperandum, dicebat, cui subditi obsequium non sunt præstituri, quod facile est expiscari per eos, qui immixti in vulgus ranquam

quam aliqui ex vulgo proponere possunt futura, & hoc pacto de futuris vulgi animos explorare. Cæterum Imperator nihil magni, quòd cum majestate conjunctum est, per illos exequi debet, qui majestatem non habent, aut commodatam sibi majestatem tueri non possunt. Non denique populo permittere debet licentiam inquirendi in causas & rationes eorum, quæ imperantur. Ubi singulis querere licet, imperium corrumpitur. Addebat arcanas quasdam artes, quibus & regentes & obedientes uti possint vel in statu Monarchico, Aristocratico vel Democratico. Senili quoque ambitione philosophabatur de mediis, quibus augeri possit publicum ærarium, quibus disciplina militaris conservari possit. Denique dicebat præmia & pœnas esse nervos rerump. adeoque caurè, jucundè, citò, esse distribuenda. Semper excogitanda sunt præmia, dicebat, ad condecorandas erectas animas, quæ quidem honorifica accipientibus, sed ærario publico non admodum nocent. Quid laurus, quid gramen, quid statua potuit apud nobiles Romanos? Id certè, quod apud distortas mentes potest crux, furca, mulctatio bonorum. Cæterum ubi quis peccavit, & metuendi motus sit, si puniatur, consultum est excogitare pœnam, quæ speciem honoris habet. Sic Juvenalis, cum peccasset adversus Domitianum, sub specie & honore Tribuni militum relegatus est in Ægyptum. Ejusdem denique esse debet, præmia & pœnas inferre. Nam, qui solus præmia donat, solus omnium favorem; qui solus pœnas infert, solus omnium invdiam in se solet derivare. Plura alia addebat, at mihi idem contingebat, quod ignavis Studiosis, qui nunquã suavius dormiunt, quàm vel in Collegiis vel in concionibus sacris. Nam ut ingenuè fatear, tædio audiendi afficiebar, adeoque furrim me subducere conabar, cum Jesuita me revocaret, & ut auscultarem, admoneret. Imò, agebam, ô pater, hæc & alia jam dudum legi partim apud Clapmarium, partim apud interpretes Taciti, quædam etiam audivi in Scholis Politicorum Lugdunensium. Sed si quis de RATIONE STATUS diceret, omnia pronâ & vacivâ aure exciperem. Protinus itaque me ducebat in locum quendam amœnissimum, ubi in preciosissima sellâ sedebat senex quidam in candidâ veste, cui limbus erat ex purpurâ, qui multam canitiem spargebat humeris, manuque baculum tenebat, quales ex India adferri dicunt. Is cum salute acceptâ & da-

tâ, vota mea intellexerat, raptim mihi describebat incunabula atq; indolem monstri illius, quod RATIONEM STATUS vocamus. Dum discursus ejus memoriæ meæ jam succurrunt, cogor non nihil subsistere, & furtivo risu profequi vanitates, quibus mundus decipitur. Sed, hic Plato jubet submissè ridere. Si scirem vos tacere posse, dicerem vobis, quæcunq; à sene illo in campis Elysiis audivi. At si sciet hoc aliter, scire vestrum nihil erit. Loquere, ajebat Socrates, ut Te videam. Ego illum videre me puto, qui hac in parte tacere potest. Apud Romanos colebatur Conlus consiliorum Deus, cujus ara erat sub terrâ, & quando consualia, id est, sacra in honorem Consi habebantur, non modò equi coronabantur, sed & asini. Asini fortasse idèd coronabantur, quia interdum onera portant, quæ equis portare non libet. Ara autem Consi sub terrâ erat, ut docerent sapientissimi mortales, maximâ Politici virtutem esse, posse tacere & consilia sua tegere. Annus nunc agitur quartus, ex quo Illustrissimus Patriæ pater me jussit docere artem loquendi. Optarem ego, ut alius doceret artem tacendi. Nam nulli tacuisse nocet, nocet esse locutum. Non sine consilio, natura nobis linguam unam dedit & aures duas. Aures etiâ inter Deas retulit antiquitas. Fortè, quia homines hac corporis parte maximè imitantur Deos, qui audiunt quidem mortalium preces, sed non loquuntur. Ridetis, aures inter cœlites numerari? Sed amico meo credo, viro celeberrimo, Marco Zuerio Boxhornio, qui Paravii in lapide apud Ramnusios sic legi ait:

A V R I B V S

BONIS DEABUS, dedicabat Petrusia Proba,
Magistra Galgesti Herm. &c.

Videtis, solis auribus inter reliquas corporis partes contigisse, ut earum numerum augerent, quia nil magis virum ornat, quam tacere posse. Ita tamen tacendum, ut ALIQUANDO loquamur, ne frustra audivisse videamur. Et Fabulanum, & Ajum & Loquutum, Deos sermonis præfides, præsci coluerunt. Ita igitur silendum est, ne pereamus, nec post mortem æterni silentii pœnam imponat Rhadamanthus. Sed quò vadit lingua mea? Dum de silentio verba facio, ipse nimis loquax videor. Proinde contraham vela, & breviter

viter eloquar, quod liberè sentio. Mihi optimus Politicus videtur is, qui juventutem benè erudiendam curat, & rusticis patrocina-
 tur. Nam ex pueris bene institutis evadunt boni juvenes, ex bonis
 juvenibus boni viri, boni viri sua sponte agunt agenda. Quo se-
 mel est inbuta, recens servabit odorem testa diu. Quomodo
 Princeps subditos suos universos esse optat, ita singulos in Scho-
 lis curet informari. Cæterùm rusticis bene se habentibus, nunquam
 deficere amat pecunia, nervus rerum gerendarũ, quæ nullibi felicius
 custoditur, quàm in crumenis rusticorum, è quibus suo tempore re-
 peti potest. Qui hoc anno mactat omnes rusticorum oves, anno
 sequente frustra sperat aut lanam, aut agnos. Si Philosophiam hanc
 agrestem atque ineptam pronunciaveritis, non repugnabo. Ast
 mundus universus tot impletur ineptiis, ut his meis exiguum quoq;
 locum dari cupiam. Cæterùm sincera atq; candida pietas, est omnis
 prudentiæ Politicæ ornamentum, dicam, an fundamentum? Si
 Christum habes, quid tibi deest? Si Christum propitium non habes,
 quid tibi prodest? Sit vulnus quodcunque, dummodò non sit con-
 scientiæ. Conscientiæ dico, quæ suo tempore rerum omnium bene
 & malè actarum index est & vindex. Meminisse nos semper oportet,
 quid deceat æternitatis Candidatos. Sæpè mirari soleo, quòd
 tam pauci sint homines, imò tam pauci Christiani, qui de æternitate
 illà cogitent. Sed plerique omnes non tantùm non fastidiant, sed
 totis viribus insectentur hujus vitæ caduca bona, quæ hodie arri-
 dent, ut cras defleantur. Quæruntur opes per saxa, per ignes, per
 iratas atq; indignantes undas, per fas nefasq;, forsitan cras forsitan ho-
 die relinquentiæ. Ambimus dignitates, sæpè magna cum indigni-
 tate, vilissimis obsequiis, anxius curis, mox turpissimè amitte ndas.
 Regno olim ejectus est Priamus, ut alius succederet. Successit alius,
 ut exemplo suo doceret, sibi idem deberi, quod Priamo. Perit
 splendida quævis fortuna, cum diu steterit, imò ut pereat, diu con-
 sistit. Quò quis altiùs ascendit ad culmen felicitatis humanæ, eò
 propius abest à lapsu. Summa felicitatis humanæ pars est, fragili-
 tatem ejus non ignorare. Nulla unquam fuit tam potens, non di-
 cam familia, sed respublica, quæ non tandem collapsa est. Excipio
 quidem Rempubl. Platonis, quæ non cecidit, quia non steterit. Pe-
 tituram tamen rempublicam suam, si steterit, ne ipse quidem Pla-
 to igno-

to ignoravit. Metam enim ipsi constituit & periodos annorum. Nihil inquam tam excelsum est, ut supra ruinam consistat. O vanas hominum curas! Sunt, qui longinquas meditantur peregrinationes, quos fortasse cras videbimus inire viam omnis carnis. Alii oscula & amplexus somniant, mox vermibus maritandi. Alii vindictam crepant, nescientes, se jam ad summum tribunal citari. Multi in virilis gloriæ titulis ponunt ipsam peccandi audaciam, timidosq; & gerendis rebus ineptos credunt, qui Deo obsequuntur. Illius opinionis metu haud pauci adsuescunt peccare, magis scilicet, ut illis probentur, quibus virtus est vilis, quàm quòd sint vitia apud ipsos in precio. Simulare, fallere & dissentire à verbis suis, egregia hodie prudentiæ politicæ species putatur. Quasi Deus mortalium rege-
 dorum provinciam, sine subsidiaria vitiorum scelerumque cohorte administrari non posse voluerit. Quia pleriq; vestrum sunt Politi-
 ci, & fortasse propediem vivent in aula, dicam breviter, quid sit aula. Aula est Paradisus vulpium, infernus simplicium, purgato-
 rium divitum. Totum Aulici artificium est, bene latere; quod est, ignorari; quod non est, videri vult. Inimicus est & negat, amicus videri vult & mentitur. Miseri ipsi Principes sunt, quia aut nunquam aut raro audiunt veritatem. Sæpè, qui gratiosi acceptique sunt principibus, prætextu juvandi aut monendi satiant invidiam, & interdum æmulos laudibus extollunt, ut maligna deinde in serenitibus sit pronior fides. Apparet tamen occultam quandam & inscru-
 tabilem vim esse, sive occultis aliis criminibus, sive offensorum suspiriis provocatam, quæ proditores & adulatores illos post multas adulationum formas, post multa fortunæ obsequia principibus in-
 visos reddat, & votis relinquat, quæ non palàm concipiuntur. Quis crederet auditores? Illi ipsi, qui secundi gradus nunquã satis patientes sunt, qui fata hominũ dispensant pro arbitrio, qui spei timorisq; improbas leges scribunt, & timeri volunt ab iis, qui timent & ti-
 mentur, tandem se præbent specimina vanæ felicitatis humanæ. Principes enim tandem fatali monitu, incipiunt nominis sui & cau-
 sæ, propter quam purpuram gestant, meminisse, & consortes regni sui ferre tandem non possunt. Et sic homines illos non subita quidem, ast ingens & veluti natura pœna sequi amat. Non deducam animos vestros in Galliam, ejusmodi exemplorum feracissimam, sed

sed jubeo vos contemplari tempora Tiberii. Dubitârunt aliquando Romani, utrum Tiberius sit Imperator, vel Sejanus? Sed quàm diu? Quoties tragicam Sejanii mortem contempior, in mentem mihi venit illud Poëtae:

*Arge jaces, quodq; in tot lumina lumen habebas,
Extinctum est, centumq; oculos nox occupat una.*

Pompejum, postquam bello devictus est, miserimum crediderunt omnes. Sed si loqui debeo, quod sentio, tum demum felix esse cœpit. Tum enim ambitionem detestatus est, quâ tot jam annos ægrotaverat, tum odisse incepit, quod amaverat, cum odisse debuisset, tum irritas spes humanas & ludibria fortunæ nôsse exorsus est. Miser autem fuit Julius Cæsar, qui diutius quàm Pompejus desipuit, sed ut parem ferè exitum haberet. Vicit ille Pompejum, sed magis ab ambitione victus est. Lethale vulnus non accepit, sed ut paulò post ultra viginti infigerentur. Victor ingressus est Capitolium, sed ut in eò mactaretur. Diutius igitur Cæsarè *opinio* fefellit, quàm Pompejum, & proinde diutius sibi placuit, id est, diutius insanivit. Subsistite hîc Auditores optimi, & agnoscite stuporem mortalium, qui libenter desipere volunt, ut non nisi per mala sua sapere cogantur. In Academia hâc superioribus annis vixit quidam Junckeri Caspar, quem lapsæ mentis error juventuti notissimum fecit. Quàm pauci sunt, qui Caspari illius dementiam non superant? Nisi quòd rectius aut magis ad genium vulgi furunt, eò quoque lacrymis digniores, quòd excutere stultitiam nolunt, iste non potest. Mundus vult decipi. De opulentis optima quæque sperat, de pauperibus pessima quæque metuit. Salomon habitus est sapientissimus, quia fuit ditissimus. Si hodie viveret, & pauper esset, haberetur pro omnium stultissimo. Tradunt Marcum Curium, prodigium illud Romanæ virtutis, semetipsum præcipitalle in foveam, sed ut temp. servaret. At nos exitio nostro stolidè nimis quotidie velificamur. Per abrupta & periculosa incedimus, & hospitem divinæ rationis, animum scilicet nostrum, cogitatione & desiderio vilissimarum rerum fatigamus. Da gehen wir auff Stelzen, vnd fallen hernach gar in Dreck. Idem nobis contingit, quod cani in Scholâ Æsopi, qui dum umbram sectatus est, id amisit, quod habuit. Malo non ascendisse gradus, quàm ex

H

iis præ-

iis præcipitari. Fragilis est principum, fragilior populi favor. Ex-
 ordium magnæ calamitatis est, tam lubrico fundamento fidere. In-
 tuemini unicum Sejanum, qui tot scelerum fîctor, præceptor tyran-
 nidis, elusor principis, major ipso & ejusdem Imperator, carnifex
 populi, carnifex Senatus fuit, per quem tot magnos & innocentes
 viros in carcerem duxêre scelestæ manus, qui tandem à Principe, à
 populo, à fortunâ destitutus, præter atrocem, miserabilem, horren-
 dum exitum, post tantam magnitudinem invenit nihil. Subversæ
 statuæ, tractum unco cadaver, & omnium ludibrio expositum fuit
 caput paulò ante adoratum. Fieri & hæc & multa alia, legimus & au-
 dimus, & vota tamen nostra in exitum nostrum dirigimus. Si æter-
 nitatis memores essemus, desideria nostra minusque calerent
 in res tam fluxas, tam instabiles, sed Deum proximumque cogitan-
 tes, de ludibriis fortunæ triumpharem, & cælum caperemus, an-
 tequam terram relinqueremus. Fatebor vobis, Auditores, me inter
 hujusmodi meditationes, tædium quandoque capere vitæ & con-
 ditionis meæ. Scio, multa quoque in Academiis agenda esse ineptè.
 Sed ea tamen seculi hujus insania est, ut pars sapientiæ esse credatur
 furere cum insanientibus, & seculi moribus morem gerere. Si fata
 mea fingere atque refingere possem pro lubitu, optarem me Pasto-
 rem rusticorum esse, & in ejusmodi vita solitaria Deo inservire, &
 vanitates mundi irridere posse. Omnium rerum carentiâ amularer
 Deum, nec voluntatem mihi reservarem, sed ex divino beneplaci-
 to dependerem. Nec sodalitio aut conversatione indigerem. Nam
 humili caritate & sublimi fide amplecterer ipsum Deum, & indisso-
 lubiliter ei junctus essem. Ubi ubi Deus esset, ego cum illo essem.
 Mallem in infimis esse cum Deo, quàm in summis sine ipso. Rex es-
 sem in tali statu. Imperarem nimirum animæ meæ, ne vel exterior-
 res, vel interiores sensus liberè exorbitarent. Imperii mei arcana
 essent preces, patientia, silentium. Corona mea esset animi tran-
 quillitas. Quid nunc sumus, nisi inquieti servi? Varro, doctissimus
 Romanorum, olim collegit 288. Philoſophorum *opiniones* de sum-
 mo bono. Miseri illi sapientes quæsi verunt, quod non invenerunt.
 Cur? quia summum bonum quæsi verunt in imo, non in summo.
 Nihil autem summum est præter Deum. Ergò Dei amicitia frui, est
 summa beatitudo. In mundo nil excellentius est homine. In ho-
 mine

mine nil præstantius est animâ. In animâ nil exquisitius est ratione. In ratione, nil præclarior est intellectu. In intellectu, nil preciosius est sapientiâ. In omni sapientiâ, non est nobilior quàm Theologica. Cùm oporteat hominem, quàm diu vivit, in negotio aliquo occupari, ceriè nullum honestius, nullum Deo acceptius, nullum Reipublicè utilius, nullum homine Christiano dignius esse potest, quàm Ecclesiæ Dei inservire, Christi Legatum esse, administrare sacramenta, prædicare in nomine Christi pœnitentiam & remissionem peccatorum, idque & publicè & privatim, confirmare imbecilles, erigere afflictos, consolari mœstos, reducere in viam errantes, sui quemque officii admonere, pœnitentes auctoritate Christi absolvere, palàm scelestos & flagitiosos è sacra communione ejicere, & aliis præterea in rebus Apostolicum munus exercere? O fortunatos nimium Ecclesiæ ministros, si officii sui dignitatem & prope divinitatem quandam intelligerent, & ex veritate, non ex vulgi opinione æstimarent! Si cogitarent, se esse divinæ voluntatis interpretes, Apostolorum successores, Angelos Domini exercituum, pastores & curatores animarum & vicarios Christi in docendo. Si C. Valerius Flaccus adolescens luxu perditus, postquam animum ejus cura sacrorum & ceremoniarum cepit, ita repenti exiit antiquos mores, ut propter sanctitatem vitæ nemo illi comparari potuerit: Quidni hoc multò magis efficerent Religionis Christianæ ritus, mysteriorum undique plenissimi? O quàm gloriosum erit in conspectu S. S. Trinitatis, si coram tribunali supremi judicis, tot animæ salutem suam unipropemodum Pastori acceptam referent. Imò non Pastori, sed gratiæ Dei Pastori datæ. Hic dicet, se à Pastore monitum vitam emendasse; alius se à desperatione ab eodem ad spem revocatum affirmabit; alius ex inferorum faucibus ereptum, alius ab errore in vitam reductum se dicet, alius alia commemorabit. Verer, me non satis regere posse igneum animum hunc, si ludere inciperem in ineptissimos socios illos, qui sacre Theologiæ ad dictos, per contemptum Schwartzmântel & Catechismus Brüder appellare solent. O quàm factu difficile, me abstinere à satyrâ, qua socii illi risui hujus & futuri ævi possent exponi! Certè in Hispaniâ, Italia & passim apud Pontificios Nobilissima quæq; ingenia studio huic consecrantur. Quid tibi tandem imaginaris, ô monstrum hominis?

minis? Tene pudebit vivere in officio illo, in quo vixit filius Dei, tuus totiusq; mundi servator? Non semel quoq; Politicorum quorundam, (nam ad hos cura hæc devoluta est) imprudentiam tacite notavi, qui interdum Ecclesiis rusticanis præficiunt Pastores aut admodum juvenes, aut indoctos. Quasi verò Christus non æquè pro animabus rusticorum mortuus sit, quam pro civium aut Magnatum. Homines illi nec amplitudinem, nec dignitatem muneris hujus, nec personæ, quam Pastor sustinet, gravitatem, nec rei ipsius difficultatem satis ponderare videntur. Alteris enim ætatis immaturitas & rerum imperitia, alteris ruditas & inscitia docendi, utrisq; inopia judicii impedimento est, quò minus aut habere auctoritatem ullam apud gregem sibi commissum, aut officio suo usq; quaq; sufficere possint. Hinc contemptâ personâ, contemnitur officium. Et contemptus officii illius, est certissimum indicium perituræ Republicæ. Troja peritura primum perdidit deos suos. Dixi aliquando, neque me dixisse pænitet, quòd Reipublicus pro sit bonus Ludimagister, quàm bonus Consiliarius. Schola enim thesaurus & fundamentum est utriusque Politicæ. Dum hoc dico, dum cogito, quàm negligenter thesaurus ille habeatur ab iis, qui summæ rerum præsent, nescio, quo grandi tumultu animus impleatur meus. Libet mihi incendere facem Diogenis, & quærere homines. At quales homines? Sacerdotes, qui Christum imitari; Juratos, qui proximum diligere; Medicos, qui temperantiâ studere; Philosophos, qui seipos nosse; Politicos, qui mundum contemnere; felices, qui carnem domare; Christianos, qui crucem patienter ferre, & futuris inniti **V O C E** simul & **E X E M P L O**. doceant. **V O C E** dico & **E X E M P L O**. Nam duo hæc rarò conjunguntur. Dicite mihi, Auditores, **MUNDUS BONUS**, annon maximum est paradoxon?

Si per asserem Martinianum, ad cujus sacra funebria fortasse redire mavultis, ad quæstionem hanc vobis non integrum est respondere, propediem ad me redite, ubi **DEO** volente plura dicam & fortasse meliora.

Quotidianum votum,

A U T O R I S.

Domine, da mihi nosse **T E**, nosse **M E**, nosse

M U N D U M.

A D L E-

AD LECTOREM.

SALVE LECTOR BENEVOLE,
LECTOR AMICE.

Timidâ manu tibi trado primam meam dissertationem de opinione, quam si tibi non displicuisse intellexero, non solum plures de hac materiâ accipies, sed & Cassandram inquam. Cassandram dico, non sine dentiscalpio aut unguium morsu conscriptam. Sin TE ineptiis his offensum audi vero, omnia, quacunq; vel de hac, vel de similibus materiis per ocium concepi acerra imponam, & convocatis amicis quibusdam, Vulcano immolabo. Si putas, me mores seculi describendo, tuos statim tangere, opinio TE vehementer fallit. Generalis de vitiis dissertatio, ad nullius personæ pertinet injuriam. Opto nullos esse, in quos & hæc & plura alia congruant. Ast, si nunc tales nulli sunt, quod faxit Christus, tales olim fuerunt, & in posterum fortass. futuri sunt. Si quis hujusmodi non est, nihil ad se pertinere cogitet. Sin agnoscat malum suum, se admonitum putet. Quæris, cur quandoque Germanica immisceam? Vi scias, me utramque linguam intelligere. Omnia ut raptim animo meo occurrerunt, in chartam conjeci. Qua deinde corrigere nolui, quia ingenium meum non amat limam. Quia de Germanis loquor, & in Germaniâ vivo, volui quoq; Germanico idiomate quandoque uti, ut eò melius vulgi opiniones exprimerem. Quotusquisque philologorum est, qui non scripta sua subinde farcit proverbis Græcorum? Græca autem lingua neutiquam nobilior est Germanicâ. Et crede mihi, si perissent Chiliades Erasmi, multi in citandis sententiis Græcorum non essent adeo prodigi. Dicam tibi, Lector, quâ occasione venerim ad

hanc materiam tractandam. Constitueram aliquando pro lectione publica differere de materia quadam gravissimâ, qua diu mentem meam suspensam atque sollicitam habuerat. Cum Collegium intrarem, veniebat unus & alter, non secus ac si comitandum esset funus alicujus pauperis. Irâ accendebatur animus meus, molestèq; ferebam, ea, de quibus ingenium meum tot notetibus occupatum fuerat, effundenda esse coram tyronibus illis, qui per atatem non intelligebant materiae scrupulositatem. Itaque aliud simulans, domum redibam, & meditabar, qua arte juventutem stimulare possim ad majorem diligentiam. Valvis templi affigebam Programma, in quo pollicebar, me dicturum de materia nunquã ab auditoribus meis vel visa vel audita. Quem admodum cum moritur dives, concurrunt undiq; cives, ita Programme hoc lecto, undique convolabant tot viri & juvenes eruditi, ut non crediderim Marpurgum tantam literatorum copiam possidere. Cum in Cathedram venirem, videremq; omnes avidos esse ad audiendam videndamq; rem novam, è vagina educebam cultrum meum novum, quem nemo eorum viderat unquam. Sic denique animum meum diffundebam ad omnes vitam humanae status, docens mundum univèrsim falli opinionibus. Si jocos quosdam immiscui, veniam mihi impetrabit temporis illius ratio. Erat enim Festum Martini. In Mercurialibus apud Cretenses, in Sacea festo apud Babylonios, in Peloriis apud Thessalos, in Saturnalibus & Nuptialibus apud Romanos, libertas erat eloquendi quidlibet. Quidni concessum esset & nobis, res graves quandoque diffindere ejusmodi amœnitate? Vidi in diversis Germania emporiis, quòd Jean Potage, Medicaster quidam circumforaneus, natione Gallus, erecto publico theatro vendiderit unguenta quadam. Ut verò porrò populum citius convocaret & falleret, varios lusos comicos præmittebat. Sapièssimè prodibat in theatrum

trum, & pileum cum vultu, vultumq; cum pileo toties transfigu-
 rabat, ut Ovidius aliquis novos Metamorphoseon libros de eo con-
 scribere potuisset. Matres, liberos suos plorantes in cunis relinque-
 bant; ancilla, qua aquam portabant, onera sua deponebant; pueri,
 qui vinum vel cerevisiam adferre debebant, subsistebant, & a-
 pertis oculis oribusq; intuebantur lusus Jean Potage. Cùm populus
 omnis, qui spectatum venerat, risu atq; cachinnis lassus erat, gra-
 vissimâ voce perorare incipiebat de vi & efficacia unguenti sui.
 Quid quæris? Qui dudum mortem invocaverant, qui domi vix
 murem pascere poterant, ultimam crumenarum suarum benigni-
 tatem excutiebant emebantq; unguenta illius Jean Potage. Igno-
 sce mihi, benignissime Lector, si hominem hunc hac in parte imi-
 tor. Seria quadam jamdudum concepì. Sed Cassandra mea nu-
 per me admonuit, ne nimis festinarem, & fœtus immaturos à me
 dimitterem. An nescis, ajebat, populos quosdam Germania an-
 te nonum diem cæcos dici? Ast, si videre incipiunt, lynces supe-
 rant, & visu suo penetrare possunt tabulam quercinam, Nisi ta-
 bula illa careat foramine. Dum igitur cætera mea supprimo, ac-
 cipe, ô amice Lector, ineptias has, quas T E bene explicaturum,
 spero & mereor. Vale, & si qua Errata Typographica re-
 manserunt, ea partim diversis Correctoribus,
 partim superciliosis typographis
 imputa.

F I N I S.

SO
HRO

ATIO C
TAM SER
um, ab exordio
rio, Ferdinand

ONDA
PURGENS
ITA PATRUM
manuscitata, a
colle

BALTH
& Histor
EDI
Cum app

MA
Typo C A S

